

Milla Leinonen, Silja Pieviläinen

”Aina jotain pientä tarttuu mukaan matkan varrelta”

HONKKARI -PERHEKAHVILAN KÄVIJÖIDEN MIELIPTEITÄ JA KEHITYS-
IDEOITA PERHEKAHVILAN TOIMINNASTA

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Terveydenhoitotyön koulutusohjelma
Syksy 2008

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Koulutusohjelma Terveydenhoitotyön koulutusohjelma
Tekijä(t) Milla Leinonen, Silja Pieviläinen	
Työn nimi ”Aina jotain pientä tarttuu mukaan matkan varrelta” Honkkari -perhekahvilan kävijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita perhekahvilan toiminnasta	
Vaihtoehtoiset ammattipinnot Terveydenhoitotyö	Ohjaaja(t) Kristiina Anttonen ja Sirkka- Liisa Niskanen Toimeksiantaja Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Nina Korkeala
Aika Syksy 2008	Sivumäärä ja liitteet 37 ja 10
<p>Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kajaanin Lehtikankaan yhdistyksen Honkkari- perhekahvilan aikuisten kävijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita perhekahvilan toiminnasta. Selvittämme lisäksi millainen merkitys Honkkarilla on siellä kävijöille sekä millaista sosiaalista- ja vertaistukea he saavat toisiltaan ja vapaaehtoistoimijoilta. Tavoitteena on antaa palautetta Honkkarin vapaaehtoistoimijoille perhekahvilan toiminnasta ja Honkkarin merkityksestä siellä kävijöille. Tavoitteena on myös antaa vapaaehtoistoimijoille kehitysideoita, kuinka kehittää Honkkarin toimintaa. Haluamme selvittää kävijöiden kehitysideat, jotta toiminta olisi heidän mielestään entistä mieluisampaa ja hyödyllisempää sekä jotta voitaisiin kehittää perhekahvilan toimintaa tukemaan heidän tarpeita.</p> <p>Opinnäytetyömme tutkimustehtävät ovat: millaista tukea kävijät saavat toisilta kävijöiltä ja vapaaehtoistoimijoita, millainen merkitys Honkkarilla on kävijöille, millaisia mielipiteitä kävijöillä on Honkkarin toiminnasta sekä millaisia kehitysideoita kävijöillä on Honkkarin toiminnasta.</p> <p>Tiedonantajina on 20 Honkkarilla kävijää. Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla helmikuussa 2008 ja aineisto analysoitiin laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysillä. Analysoinnin kautta saimme tutkimustuloksiksi neljä yhdistävää luokkaa: sosiaalinen verkosto, Honkkarin merkitys kävijöille, mielipiteet Honkkarin toiminnasta ja kehitysideat.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan kävijät muodostivat Honkkarilla toisten kävijöiden kanssa sosiaalisen verkoston, jossa he saivat toisilta vertaistukea ja saivat olla yhdessä toisten kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Honkkarilla kävijät saivat tietoa eri asioista keskustelujen ja asiantuntijoiden luentojen kautta. Kävijöiden tuntemukset Honkkarilla käynnistä olivat positiivisia ja siellä käyminen koettiin mieltä piristäväksi. Tutkimustulosten mukaan Honkkari koettiin tärkeäksi paikaksi, jonne oli helppo tulla ja jossa oli aina iloinen tunnelma. Kävijöiden mielestä toiminnalle oli tarvetta ja kysyntää sekä se oli monipuolista ja aktiivista. Lasten vapaaseen leikkimismahdollisuuden ja asiantuntijoiden pitämiin luentoihin oltiin tyytyväisiä. Kehitysideoita kävijöillä oli Honkkarin järjestämään toimintaan, käyttäytymisohjeisiin ja yleiseen viihtyvyyteen liittyen.</p> <p>Jatkotutkimusaiheet: onko opinnäytetyömme kehitysideoita toteutettu Honkkarilla ja mitä mieltä kävijät ovat siitä, millaista vertaistukea kävijät saavat toisilta kävijöiltä ja vapaaehtoistoimijoilta ja millaista apua siitä on heidän elämään sekä millainen merkitys Honkkarilla muodostuneella sosiaalisella verkostolla on heille.</p>	
Kieli	suomi
Asiasanat	perhekahvila, sosiaalinen verkosto, vertaistuki
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Kaktus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Health and Sports	Degree Programme Nursing
Author(s) Milla Leinonen, Silja Pieviläinen	
Title Clients' Opinions and Development Ideas about the Activities of Honkkari Family Café	
Optional Professional Studies Public Health Nursing	Instructor(s) Kristiina Anttonen and Sirkka-Liisa Niskanen
	Commissioned by Mannerheimin lastensuojeluliitto (Mannerheim League for Child Welfare), Nina Korkeala
Date Autumn 2008	Total Number of Pages and Appendices 37 and 10
<p>The thesis was commissioned by the local association of the Mannerheim League for Child Welfare in Kajaani. The material was collected from 20 clients of the Honkkari Family Café run by the Lehtikangas association.</p> <p>The purpose of this thesis was to explore the opinions and development ideas of adult clients of the Honkkari Family Café about its activities and also study what kind of social and peer support adult clients received from the other clients and voluntary workers. The objective was to give feedback to voluntary workers about the activities of Honkkari and what Honkkari meant to its clients. The objective was also to give development ideas on how to develop the activities of Honkkari further. The research tasks of this thesis were as follows: what the meaning of Honkkari to its clients was, what kind of support clients got from other clients and voluntary workers, what kind of opinions clients had about the activities of Honkkari and what kind of development ideas clients had about the activities of Honkkari.</p> <p>This thesis was a qualitative research. The material was collected in February 2008 with a questionnaire using open questions. The target group was 20 adult clients of Honkkari. The answers were analysed by material-based contents analysis. Through the analysis four categories emerged: social network, meaning of Honkkari to its clients, clients' opinions of the activities of Honkkari and development ideas.</p> <p>The results showed that the clients created a social network with other clients in Honkkari. The clients got peer support from each other, were interacting with each other and voluntary workers. The clients got information about different issues through discussions and lectures given by visiting specialists. They felt the visits to Honkkari were positive. Honkkari was an important place for its clients and there was always a great atmosphere. Activities of Honkkari were considered necessary, comprehensive and activating. The clients' development ideas were mainly focused on the activities of Honkkari, rules and coziness.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	Family Café, social network, peer support
Deposited at	☐ Kaktus Database at Kajaani University of Applied Sciences ☐ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO	3
2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilat	4
2.2 Honkkari -perhekahvila	6
3 SOSIAALINEN TUKIVERKOSTO	8
3.1 Sosiaalinen tuki	8
3.2 Vertaistuki perhekahvilassa	9
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	12
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
5.1 Aineiston hankinta	13
5.2 Tutkimusaineiston analysointi	16
6 TUTKIMUSTULOKSET	18
6.1 Sosiaalinen verkosto	18
6.1.1 Vertaistuki	18
6.1.2 Yhdessä oleminen kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa	19
6.2 Honkkarin merkitys kävijöille	20
6.3 Mielipiteet Honkkarin toiminnasta	21
6.4 Kehitysideat	21
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	23
8 POHDINTA	27
8.1 Pohdinta opinnäytetyön tekemisestä ja omasta oppimisesta	27
8.2 Pohdinta tutkimuksen tiedonkeruusta	28
8.3 Luotettavuuden ja pätevyyden pohdintaa	29
8.4 Eettisyyden pohdintaa	32
LÄHTEET	35

1 JOHDANTO

Vapaaehtoisvoimin toimiva perhekahvila on lasten ja vanhempien kohtaamispaikka ja se perustuu vanhempien vertaistukeen ja yhdessäoloon. Perhekahvila tarjoaa kävijöille yhteistä ohjelmaa, leikkipaikan lapsille ja mahdollisuuden tavata toisia perheitä. Kävijät voivat jakaa kokemuksiaan ja kuulumisiaan toisten samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Perhekahvilatoiminta on osa Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) paikallisyhdistysten toimintaa ja siitä vastaa yhdistyksen hallitus.

MLL toimii lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi, lisää lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä tuo lapsen näkökulman päätöksentekoon. Ennaltaehkäisevä valistustyö, varhainen puuttuminen ja vaikeidenkin asioiden puheeksi ottaminen ovat arjessa aikuisen keinoja vahvistaa lapsen kehitystä suojaavia tekijöitä ja edistää yhteisöllisyyttä. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri 2008.)

Saimme idean opinnäytetyömme aiheesta Perhekeskukset Kainuuseen -hankkeen kautta. Sieltä ehdotettiin, että opinnäytetyössä tutkittaisiin kajaanilaisen perhekahvilan kävijöiden mielipiteitä sen toiminnasta. Perhekeskukset Kainuuseen -hanke on osa Stakesin Perhe -hanketta, joka on aloitettu vuonna 2006 ja päättyy vuoden 2008 lopussa. Sen päämääränä on edistää pysyvien perhekeskusten syntymistä, uudistaa lapsiperheiden peruspalvelujen toimintakulttuuria ja toimintatapoja, edistää palvelujen, järjestöjen, seurakuntien ja muiden toimijoiden kumppanuutta sekä synnyttää perheiden välistä vertaistoimintaa. Perhekeskuksissa lasten ja perheiden lähipalvelut toimivat joko fyysisesti samoissa tiloissa tai samassa verkostossa lapsiperheitä monipuolisesti palvelevina kokonaisuuksina. (http://www.kainuu.fi/index.php?mid=4_387_510&la=fi.)

Opinnäytetyömme toimeksiantaja on MLL:n Kainuun piiri. Teemme opinnäytetyön MLL:n Kajaanin Lehtikankaan yhdistyksen Honkkari -perhekahvilalle. Myös Honkkarilta pyydettiin tekemään kävijöiden mielipiteitä kartoittava tutkimus, koska vuonna 1998 on tehty viimeisin tutkimus, jossa Honkkari oli yksi tutkittavista perhekahviloista.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää Honkkarin aikuisten kävijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita sen toiminnasta. Selvitämme lisäksi millainen merkitys Honkkarilla on siellä kävijöille sekä millaista sosiaalista- ja vertaistukea he saavat toisiltaan ja vapaaehtoistoimijoilta. Opinnäytetyömme tavoitteena on antaa palautetta Honkkarin vapaaehtoistoimijoille per-

hekahvilan toiminnasta ja Honkkarin merkityksestä siellä kävijöille. Tavoitteena on myös antaa vapaaehtoistoimijoille kehitysideoita, kuinka kehittää Honkkarin toimintaa. Haluamme selvittää kävijöiden kehitysideat, jotta toiminta olisi heidän mielestään entistä mielisempää ja hyödyllisempää sekä jotta voitaisiin kehittää perhekahvilan toimintaa tukemaan heidän tarpeitaan.

Valitsimme opinnäytetyömme aiheen, koska tulevina terveydenhoitajina olemme kiinnostuneita lapsiperheiden hyvinvoinnista ja siitä miten perhekahvilassa käynti edistää ja tukee heidän hyvinvointiaan. Tulevina terveydenhoitajina teemme neuvolassa ennaltaehkäisevää työtä lapsiperheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi ja tuemme heidän voimavarojaan. Terveydenhoitajan työssä neuvolassa voimme ohjata perheitä mukaan perhekahvilan toimintaan. MLL:n toiminta tarjoaa vallitsevaa palvelujärjestelmää täydentäviä palveluja ja kehittää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea (Häggman-Laitila, Euramaa, Hotari, Kaakinen & Hietikko 2001, 13).

2 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

Vuonna 1919 kenraali Mannerheim lahjoitti rahaa turvattomien lasten auttamiseen. Tämän lahjoituksen tarkoituksena oli samalla rohkaista kaikkia oikein ajattelevia kansalaisia liittymään yhteen vapaaehtoiseen työhön niiden hyväksi, jotka ilman omaa syytään olivat joutuneet kärsimään. (Leppänen-Blomqvist 1991, 13.) Mannerheim halusi edistää kansan yhtenäisyyttä vapaussodan haavojen ja traumojen jälkeen (<http://www.mll.fi/mll/historia/mannerheim/>). Mannerheimista tuli Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) puheenjohtaja vuonna 1920, jolloin MLL perustettiin. Sen toiminta sai paljon kannatusta ja liiton aloitteesta syntyi nopeasti osastoja ympäri Suomea. Kajaanin MLL:n osasto perustettiin vuonna 1921. (Leppänen-Blomqvist 1991, 13.)

MLL:n toiminnassa voidaan selvästi erottaa kaksi erilaista kautta. Lähes kolmen vuosikymmenen ajan liiton toiminta painottui lasten terveyden edistämiseen. Myöhemmin se on pyrkinyt vaikuttamaan yhteiskunnassa lapsimyönteisen ilmapiirin kehittämiseen, lapsiperheiden taloudellisen aseman parantamiseen sekä lasten henkiseen hyvinvointiin. Lisäksi MLL:n toiminnassa on korostunut lapsen henkisen elinympäristön kehittäminen. Fyysisen terveyden rinnalle on noussut keskeisesti myös psyykkinen, sosiaalinen ja moraalinen terveys. (Leppänen-Blomqvist 1991, 51.)

MLL:n keskeiset arvot ovat lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisuus, suvaitsevaisuus ja ilo (Heikkinen 2004, 11). Toiminnan ydinalueita ovat lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja elinolojen edistäminen, lasten kuulemisen ja osallisuuden edistäminen, lapsuuden kunnioittaminen ja suojeleminen sekä vanhemmuuden arvostaminen ja tukeminen (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri 2008). Toimintaperiaatteina ovat lapsen näkökulman huomioon ottaminen, vapaaehtoisten ja ammattilaisten yhteistyö, avoimuus, yhteistyöhakuisuus, näkyvyys, riippumattomuus ja hyvä talouden hoito (Heikkinen 2004, 1).

MLL:n perustehtävänä on toimia lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi, lisätä lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä tuoda lapsen näkökulma päätöksentekoon. Ennaltaehkäisevä valistustyö, varhainen puuttuminen ja vaikeidenkin asioiden puheeksi ottaminen ovat arjessa aikuisen keinoja vahvistaa lapsen kehitystä suojaavia tekijöitä ja edistää yhteisöllisyyttä. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri 2008.) Yhteisöllisyyden edistämistä pidetään tärkeänä, koska sen odotetaan lisäävän erilaisuuden

arvostamista, toisten kunnioittamista ja kykyä joustavasti toimia uusissa ja erilaisissa tehtävissä. (Hännikäinen, Rasku-Puttonen 2006, 13.) Varhaisella puuttumisella pyritään ennalta ehkäisemään ongelmien syntyä ja toisaalta se on korjaavaa toimintaa. Varhaista puuttumista ei nähdä vain lapsilähtöisiin ongelmiin paneutumisenä, vaan ongelmiin puuttuminen koskee usein koko perhettä. (Huhtanen 2004, 45.) Lapsuuden suojeleminen on aikuisen huolenpitoa lapsesta, hänen tarpeistaan ja yhteistä vastuuta lapsen oikeuksien turvaamisesta. MLL:n toiminnan painopiste on kotimaisessa ennalta ehkäisevässä lastensuojelutyössä. Yhteiskunnan kansainvälistyminen ja vaikutukset suomalaisten perheiden arkeen tuovat haasteita ja myös mahdollisuuksia kansalaisjärjestötoimintaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri 2008.)

MLL:n toiminta kuuluu kolmanteen sektoriin, joka on kansalaisten vapaaehtoista ja kansalaisjärjestöjen monipuolista toimintaa (Rönneberg 1998, 10). Se jaetaan yleensä arkipäivän huolenpidon ja vapaaehtoistyön alueisiin. Perheenjäsenet, sukulaiset ja ystävät toteuttavat arkipäivän huolenpitoa epävirallisesti ja organisoitumattomasti ihmisen lähiyhteisöissä. (Pasma & Rytönen 1996, 14.) Kolmas sektori on valtion ja yritysten rinnalla toimivaa samansuuntaisiin päämääriin tähtäävää järjestäytyntä sekä taloudellisesti kannattavaa, kuitenkin markkinoiden ulkopuolella olevaa ja voittoihin tähtäämätöntä toimintaa (Rönneberg 1998, 10).

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilat

Perhekahvilatoiminta on osa MLL:n paikallisyhdistysten toimintaa ja siitä vastaa yhdistyksen hallitus (Heikkinen 2004, 5). MLL:n perhekahviloita on yli 400 ympäri Suomea ja ne ovat vapaaehtoisvoimin toimivia ja vanhempien aloitteesta syntyneitä (<http://www.mll.fi/perheille/perhekahvilat/>). MLL:n paikallisyhdistyksen hallituksessa on perhekahvilavastaava, joka on yhteyshenkilö perhekahvilan ja hallituksen välillä. Perhekahviloiden vetäjät ovat yleensä vapaaehtoistyötä tekeviä vanhempia, jotka haluavat organisoida ja toteuttaa perhekahvilatoimintaa. (Heikkinen 2004, 6.)

Vapaaehtoistyö on yksityisten kansalaisten omaehtoista lähimmäiseen kohdistuvaa auttamistoimintaa tai jonkin yhteisön tai järjestön toimesta tapahtuvaa auttamistyötä. Vapaaehtoistyöllä voidaan tukea ja auttaa myös yhteisöjen toimivuutta. Se on tekijälleen palkatonta eikä

edellyttä alan ammattikoulutusta. Vapaaehtoistyön tarkoituksena on täydentää virallista sosiaali- ja terveyshuoltoa ja se toimii niiden yhteistyökumppanina. (Pasma & Rytönen 1996, 13.) Vapaaehtoistoiminta on useille ihmisille luonteva osa arkipäivää ja hyvän elämän kokemusta. Siihen on saatettu päätyä erilaisten sattumien kautta. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa pysähdyspaikan erilaisissa elämäntilanteissa oleville ihmisille. Yhteisöllinen osallisuus ja kanssaihminen kohtaaminen tarjoavat myös mahdollisuuden suunnata omaa elämää uudelleenlaisille urille. (Nylund & Yeung 2005, 15.)

Perhekahvila toimii erilaisissa vapaa-ajan tiloissa, päiväkodeissa, leikkipuistoissa tai neuvolassa ja on avoinna yleensä pari tuntia viikoittain. Se on lasten ja vanhempien kohtaamispaikka, jossa vapaaehtoisen on mahdollista toimia monessa roolissa, kuten perhekahvilan emäntänä tai isäntänä, erilaisen lapsille järjestetyn toiminnan vetäjänä, perhekahvilatoiminnan järjestäjänä, tiedottajana, vanhempien tuokion alustajana sekä kouluttajana. (<http://www.mll.fi/perheille/perhekahvilat/>.)

Perhekahvilassa käy sekä lapsia että aikuisia. Kävijöiden elämäkokemus, elämäntyyli, koulutus ja työtehtävät tuovat oman monipuolisen sävynsä perhekahvilatoimintaan. Jokaisella on jokin taito, tieto tai mielenkiinnon kohde, joka on mahdollisesti hyödynnettävissä toiminnassa. Vanhempien osallisuus luo hyvän pohjan toiminnan suunnittelulle, toteutukselle ja se sitouttaa perheet perhekahvilatoimintaan. (Heikkinen 2004, 25.) Keskeistä lasten kannalta perhekahvilassa on omaehtoisen leikin ilo ja lapsen osallisuus toiminnassa. Perhekahvila tarjoaa lapselle leikkipaikan sekä mahdollisuuden saada uusia kavereita. (Heikkinen 2004, 7.)

Toiminta perhekahviloissa suunnitellaan siten, että tarjolla on vanhempien ja lasten yhteistä toimintaa ja siihen on tarvittaessa myös ohjausta. Lisäksi siellä vierailee kasvatus- ja muiden alojen asiantuntijoita. Perhekahvilan kautta voidaan myös organisoida perheiden yhteistä toimintaa. Nämä ovat perhekahvilatoiminnan perusperiaatteita. (Heikkinen 2004, 7.)

Perhekahvilan toiminnan laadun varmistamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi on MLL:ssä kehitetty perhekahviloiden yhteiset toimintatavat. MLL:n arvot sekä yhteisyys, avoimuus ja osallisuus toteutuvat perhekahvilan käytännön toiminnassa. (Heikkinen 2004, 6.) Lapset ja lapsuuden arvostus näkyy perhekahvilatoiminnan haluna jakaa kokemuksia muiden vanhempien kanssa vanhemmuudesta ja lapsista. Toiminnassa huomioidaan lapset siten, että heillä on tilaa olla ja nauttia muiden lasten kohtaamisesta, leikistä ja ohjatusta toiminnasta. Perhe-

kahvilassa on voimassa yhteisvastuun periaate; paikkojen kunnossa pito ja viihtymisestä huolehtiminen ovat yhteinen asia. Inhimillisyys näkyy kohteliaisuutena ja toisen huomioimisena, mikä luo inhimillistä ja sallivaa ilmapiiriä perhekahvilaan. Mukaantulo tehdään uusille osallistujille mahdollisimman helpoksi. Luottamuksellinen ilmapiiri luo tilaa ihmisten erilaisille ajatuksille ja keskusteluille. Suvaitsevaisuus on tärkeää ja siksi toiminta on avointa ja tarkoitettu kaikille alueen lapsiperheille. Myös erityisessä ja vaikeassa elämäntilanteessa olevat vanhemmat sekä maahanmuuttajat ovat tervetulleita mukaan. Koko perhekahvilan idea syntyy ilosta olla lasten kanssa sekä halusta hakea inspiraatiota arkeen muiden, useimmiten kotona lapsia hoitavien vanhempien kanssa. (Heikkinen 2004, 11.)

2.2 Honkkari -perhekahvila

MLL:n Lehtikankaan yhdistyksen ylläpitämä Honkkari -perhekahvila on toiminut Kajaanissa 16 vuotta. Se toimii Honkirämeentiellä kaupungin Honkkari- nimisessä nuorisotilassa. Nimitämme työssä perhekahvilaa Honkkariksi. Siellä työskentelee yksi vapaaehtoinen ohjaaja sekä seitsemän vapaaehtoistoimijaa. Honkkarilla käyvät äidit, isät, lapset, isovanhemmat sekä perhepäivähoitajat hoitolasten kanssa. Honkkari on avoinna torstaisin kello 9.30–12 ja siellä käy joka kerta noin 70–100 henkilöä. Toiminnasta ja tapahtumista tiedotetaan lehdissä, neuvoloissa ja kävijöiltä toisille. Siellä käy toisinaan asiantuntijoita pitämässä luentoja mielenkiintoisista ja ajankohtaisista asioista. Osa luentojen aiheista on asiakkaiden ehdottamia. Asiantuntijoita käy useilta eri aloilta, esimerkiksi puutarhuri, pankin edustaja, vakuutusyhtiön edustaja ja kenkäkauppias. Honkkarin kanssa yhteistyössä toimivat Martat, poliisi, Liikenneturva, neuvolat ja eri koulut. (Lappalainen S., henkilökohtainen tiedonanto 27.9.2007.)

Vuonna 1999 sosiaali- ja terveysalan opiskelijat Sirpa Kortelainen ja Reija Antikainen ovat tehneet opinnäytetyön perhekahvilassa käyvän kotiäidin voimavaroista, jaksamisesta ja arvostuksesta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata perhekahvilassa käyvän kotiäidin jaksamista. Tavoitteena oli selvittää, miten eri keinot, kuten perhekahvila, yhteiskunnan tuki, ihmisuhteet ja harrastukset auttavat kotiäitiä jaksamaan ja lisäämään arvostuksen tunnettaan. (Antikainen & Kortelainen 1998, 38.) Kysely on tehty Kajaanin kolmeen eri perhekahvilaan, joista Honkkari on yksi. Opinnäytetyön tuloksien mukaan kotiäidit kokivat jaksavansa hyvin, mutta eivät tunne saavansa tarpeeksi arvostusta. Tutkimuksesta selvisi, että perhekahvilat koettiin erittäin hyvänä voimavarana. Kotiäidit kokevat oman hyvinvointinsa erittäin tärke-

äksi, mutta yhteiskunnan tukea he eivät koe riittäväksi. Kyselyn tuloksia ei voi yleistää koko maahan, vaan ne antavat kuvan ainoastaan Kajaanin tilanteesta. (Antikainen & Kortelainen 1998, 44.)

3 SOSIAALINEN TUKIVERKOSTO

Ihmisten välinen yhteydenpito ja kanssakäyminen muodostavat suhdeverkostoja. Verkosto on teoreettinen malli, jonka avulla voidaan kuvata ihmissuhteiden kokonaisuuksia ja vuorovaikutusta. Verkosto voi toimia henkilölle konkreettisen avun antajana tai henkisenä tukena. (Malin 2000, 11)

Pelkosen (1994, 40) mukaan sosiaalisella verkostolla tarkoitetaan kaikkia, niin etäisiä kuin läheisiäkin henkilöitä, jotka kuuluvat ihmisen elämänpiiriin ja joihin hän on yhteydessä. Tukea antavaa osaa sosiaalisesta verkostosta kutsutaan sosiaalisiksi tukijärjestelmäksi. Sosiaaliseseen verkostoon voi kuulua ihmisen terveyttä kuluttavia ja hänelle stressiä ja pahaa oloa aiheuttavia henkilöitä. Malinin (2000, 11) mukaan sosiaalisella verkostolla tarkoitetaan vuorovaikutuskontakteja, joita ihmisellä on esimerkiksi oman perheen jäsenten sukulaisten tai ystävien kanssa. Se muodostaa epävirallisen tukiverkoston. Viranomaiset tai muut palveluntarjoajat muodostavat viranomaisverkoston eli virallisen tukiverkoston. Näiden kahden väliin jää vuorovaikutuksen alue.

3.1 Sosiaalinen tuki

Perhekahvilassa kävijöillä on mahdollista muodostaa toisten kävijöiden kanssa sosiaalinen verkosto, jonka kautta he saavat tukea toisiltaan, koska perhekahvilassa käy samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Sosiaalista tukea saadakseen henkilön on kuuluttava sosiaaliseseen verkostoon, esimerkiksi perheeseen, ystäväpiiriin tai muuhun ryhmään. Sosiaalisen tuen ydin on sen stressiä vähentävä vaikutus ja sitä kautta myönteiset vaikutukset yksilön sosiaaliseen, psyykkiseen tai fyysiseen hyvinvointiin. Tehokkain sosiaalinen tuki saavutetaan silloin, kun tuettavan ja tukijan elämäntilanteet ovat samanlaiset ja he ymmärtävät toisiaan emotionaalisesti. (Viljamaa 2003, 24.)

Sosiaalisella tuella tarkoitetaan ihmisen subjektiivista tunnetta siitä, että hän kuuluu johonkin, on hyväksytty, rakastettu, kunnioitettu ja tarpeellinen. Sosiaalinen tuki on informaatiota, joka johtaa henkilön uskomaan, että hänestä välitetään. Sosiaalisella tuella tarkoitetaan yksilön tietoisuutta siitä, että on olemassa ihmisiä, joilta hän voi saada emotionaalista tukea (kuten arvostusta, kiintymystä, luottamusta, huolenpitoa, kuuntelua), arviointia sisältävää tukea, (jo-

ka tarkoittaa palautetta, vahvistusta ja mahdollisuutta sosiaaliseen vertailemiseen), tiedollista tukea (kuten neuvoja, ehdotuksia ja ohjeita, joiden avulla on helpompi selvitä henkilökohtaisista ongelmista ja ympäristön kanssa) sekä käytännöllistä apua (kuten rahaa, työtä, aikaa ja apua ympäristön muovaamisessa). (Pelkonen, 1994, 39.)

Sosiaalinen verkosto ja tuki vaikuttavat merkittävästi vanhemmuuden laatuun sekä äitinä ja isänä jaksamiseen. Ne vaikuttavat suoraan vanhemmuuteen neuvojen, palautteen ja roolimallien kautta sekä epäsuorasti lisäämällä vanhempien henkistä hyvinvointia. Tuki vähentää stressitilanteiden määrää perheessä, kun esimerkiksi lastenhoitoapu, neuvot ja taloudellinen apu lievittävät perheen arkipäivän taakkaa. Tuki toimii myös suojana stressaavissa tilanteissa ja osaltaan auttaa säilyttämään tyydyttävät hoito- ja kasvatuskäytännöt vaikeissakin tilanteissa. Sosiaalinen tuki auttaa vanhempia rakentamaan aktiivisempia selviytymiskeinoja. Emotionaalinen tuki on tärkeä hyvän vanhemmuuden edustaja: kun itse saa myötäelävää tukea, on helpompi antaa hoivaa ja tukea lapselleenkin. (Viljamaa 2003, 26.)

3.2 Vertaistuki perhekahvilassa

Perhekahvilan toiminta perustuu vanhempien vertaistukeen ja yhdessäoloon. Siellä vanhemmat tapaavat toisiaan ja jakavat kokemuksiaan ja kuulumisia toisten samassa elämäntilanteessa elävien vanhempien kanssa. Vertaistuki tuo helpotusta omien ratkaisujen tekemisiin ja virkistää arkielämää. (Heikkinen 2004, 5, 8.) Vertaistuessa on kyse lähinnä itsearviointin ja itsearvostuksen kannalta tarpeellisesta tiedosta. Äidin ja isän tavatessa muita vanhempia he havaitsevat, että monet lapsiperheen pulmat ja ongelmat ovat tavallisia. He voivat verrata omia kokemuksiaan ja tuntea olevansa hyviä vanhempia ongelmista huolimatta. Vanhempi saa siis itsearviointinsa tueksi vertailutietoa, joka mahdollistaa itsearvostuksen. (Viljamaa 2003, 47.)

Vertaisryhmä on joukko samanlaisessa elämäntilanteessa tai yhteiskunnallisessa asemassa olevia ihmisiä, jotka haluavat jakaa ryhmässä elämäkokemuksiaan, tuntea yhteenkuuluvuutta sekä saada toisiltaan tietoa ja vertaistukea (Nylund & Yeung 2005, 256). He kokoontuvat yhteen saamaan ja antamaan tukea yhteiseksi koettuihin asioihin. Vertaisryhmän voi koota yhteen ikä, sukupuoli, harrastus tai elämäntilanne. Keskeistä on kokoontua säännöllisesti yhteen harrastamaan ja toimimaan, jakamaan kokemuksia ja iloitsemaan toisten seurasta. (Malin 2000, 17.) Vertaisryhmät vaikuttavat jäseniinsä positiivisesti. Osittain tämä voi johtua siitä,

että vertaisryhmissä käyvät vain ne, jotka kokevat hyötyvänsä siitä. Ihmiset eivät liity vertaisryhmätoimintaan tai lopettavat niissä käymisen hyvin pian, jos he eivät koe hyötyvänsä tällaisesta toiminnasta. (Nylund & Yeung 2005, 256.) Vertaisryhmässä jo yhdessäolo saattaa olla elinvoimaa lisäävää. Kokemusten vaihto vahvistaa ja antaa välineitä ongelmien ratkaisuun. Vertaisryhmän tieto perustuu henkilökohtaiseen kokemukseen. Annettu tuki on vastavuo-roista, sillä monesti vertaisryhmän jäsenet kokevat saavansa toisiltaan jotain sellaista, mitä muualta ei voi saada. (Malin 2000, 17.)

Vertaisryhmän toiminta perustuu avoimuuteen, tasa-arvoisuuteen, osallistujien keskinäiseen kunnioitukseen, jakamiseen ja vastuunottoon. MLL:n vertaisryhmätoiminnan lähtökohtana on vanhemmuuden voimavarojen vahvistaminen vuorovaikutuksen avulla. Ryhmät voivat olla hyvin erilaisia toimintansa, tapojensa, tavoitteidensa, kestopensa ja kokoonpanojensa suhteen. ([http://www.mll.fi/perheille/vertaisryhmat/.](http://www.mll.fi/perheille/vertaisryhmat/))

Voimavarat tarkoittavat henkilön vahvuuksia, kykyjä, selviytymisstrategioita ja -taitoja. Voimavarat voidaan luokitella ihmisen sisäisiin ja ulkoiisiin voimavaroihin. Ihmisen sisäisiä voimavaroja nimitetään myös henkilökohtaisiksi, emotionaalisiksi tai yksilöllisiksi voimavaroiksi. Ihmisen ulkoisia voimavaroja kutsutaan sosiaalisiksi voimavaroiksi, perheen ja yhteisön voimavaroiksi sekä aineellisiksi voimavaroiksi. Voimavarojen vahvistamiseen voi sisältyä niiden käytön säännöstelyä ja jonkin, ehkä heikosti käytetyn tai kehittyneen voimavaran edelleen kehittämistä esimerkiksi kykyjä lisäämällä; tunnistettuja voimavaroja tuetaan ja niiden käyttöä edistetään. Voimavarojen vahvistaminen ymmärretään myös terveyden edistämisenä, joka on yksi keskeisimmistä hoitotyön ulottuvuuksista. (Pelkonen, 1994, 30, 49.)

Vuonna 2005 sosiaali- ja terveysalan opiskelija Tiina Leinonen tutki opinnäytetyössään kainuulaisten terveydenhoitajien näkemystä nuorten äitien perhekahvilatoiminnan tarpeellisuudesta. Tarkoituksena oli selvittää kainuulaisten terveydenhoitajien mielipiteitä ja käsityksiä nuorten äitien perhekahvilatoiminnan tarpeellisuudesta. Tavoitteena oli tuottaa tietoa MLL:n Äidiksi Kainuussa -hankkeen tarpeisiin. (Leinonen 2005, 15.) Tutkimuksessa selvitettiin, miten tarpeellisenä kainuulaiset äitiys- ja lastenneuvolatyötä tekevät terveydenhoitajat pitävät nuorten äitien perhekahvilaa omissa kunnissaan. Lisäksi selvitettiin, miten kainuulaisten terveydenhoitajien mielestä Näppi -perhekahvila (Nuorten äitien perhekahvila) voi tukea nuorten äitien jaksamista ja arjenhallintaa, sekä miten kainuulaiset terveydenhoitajat määrittelevät nuoren äidin. Tutkimuksesta selvisi, että perhekahvila oli terveydenhoitajien mielestä tärkeä vertaistuen antaja, perhekahvilassa saatu sosiaalinen tuki auttoi jaksamaan, arjen hallintatai-

dot vahvistuivat, nuorten äitien elämähallintataidot olivat kehittymättömät ja nuori äiti oli alle 25 vuotta tai ensisynnyttäjä. (Leinonen 2005, 22.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tutkimuksella on aina tarkoitus, joka ohjaa tutkimusstrategisia valintoja. Tutkimukseen voi sisältyä useampia kuin yksi tarkoitus. Tarkoitus voi muuttua tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 127.) Tarkoitus kuvaa, mitä tutkitaan ja mistä näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteet kertovat, miten tutkimusta hyödynnetään käytännössä. Selkeä tavoite ohjaa tutkimuksen tekijän omaa toimintaa. (Kylmä & Juvakka 2007, 51, 54.)

Opinnäytetyön **tarkoitus** on selvittää Honkkarin aikuisten kävijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita sen toiminnasta. Selvitämme lisäksi millainen merkitys Honkkarilla on aikuisille kävijöille sekä millaista sosiaalista- ja vertaistukea he saavat toisiltaan ja vapaaehtoistoimijoilta. Aikuisiksi kävijöiksi määrittelemme äidit, isät, perhepäivähoitajat ja isovanhemmat. Opinnäytetyön **tavoite** on antaa palautetta Honkkarin vapaaehtoistoimijoille ja MLL:lle perhekahvilan toiminnasta ja sen merkityksestä aikuisille kävijöille. Tavoitteena on myös antaa vapaaehtoistoimijoille kehitysideoita, kuinka kehittää Honkkarin toimintaa. Haluamme selvittää aikuisten kävijöiden kehitysideat, jotta toiminta olisi heidän mielestään entistä mieluisampaa ja hyödyllisempää sekä jotta voitaisiin kehittää perhekahvilan toimintaa tukemaan heidän tarpeita.

Tutkimuksen aihepiiriä pyritään tutkimusongelman avulla kaventamaan ja tarkentamaan. Hyvässä tutkimuksessa vastataan yksilöityyn tutkimuskysymykseen. Tutkittava kysymys on sellainen, jonka avulla voidaan ratkaista ongelma, tuottaa uutta tutkimusta, lisätä teoretietoa, tai jonka avulla voidaan parantaa tai tehostaa toimintaa. Tutkimuskysymys on selkeästi muotoiltu, yksikäsitteinen ja informaatiota tuottava. (Metsämuuronen 2006, 30.)

Opinnäytetyön tutkimustehtävät ovat:

1. Millainen merkitys Honkkarilla on kävijöille?
2. Millaista tukea kävijät saavat toisilta kävijöiltä ja vapaaehtoistoimijoilta?
3. Millaisia mielipiteitä kävijöillä on Honkkarin toiminnasta?
4. Millaisia kehitysideoita kävijöillä on Honkkarin toiminnasta?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksemme on laadullinen eli kvalitatiivinen. Tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja tutkittavaa kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Pyrkimyksenä on löytää tai paljastaa tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 152.) Pyörälän (1995, 17) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen päämääränä ja tuloksena on empiirisen aineiston pohjalta tapahtuva ilmiöiden tulkitseminen ja usein myös niiden tarkka kuvaaminen. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista sekä tietyissä tapahtumissa mukana olleiden yksittäisten toimijoiden merkitysrakenteista. Laadullisessa tutkimuksessa halutaan saada tietoa tiettyihin tapauksiin liittyvistä syy-seuraussuhteista (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 12.) Siinä pyritään tulkintaan ja tutkittavien näkökulman ymmärtämiseen (Hirsjärvi & Hurme 2000, 22). Tutkimuksen aineisto koostuu luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Ihminen on tiedonkeruun instrumenttina ja tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2002, 155.) Tutkijan tehtävänä on rososen ja monimuotoisen aineiston pohjalta hahmottaa läpi aineistossa esiintyviä juonteita sekä kuvata ja tulkita ne. (Pyörälä 1995, 17.)

Ontologia käsittää uskomuksemme ja ymmärryksemme olemassaolostamme ja sosiaalisen maailman luonteesta (Syrjälä ym. 1995, 77). Laadullisen tutkimusotteen mukaan todellisuus on subjektiivinen ja moninainen niin kuin tutkittavat sen kokevat. Laadulliseen tutkimukseen on myös liitetty käsitys, että on olemassa yhtä monta todellisuutta kuin on henkilöäkin. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 22.)

5.1 Aineiston hankinta

Laadullisen tutkimuksen aineistot voidaan hankkia monin tavoin. Tyypillisimpiä ovat tekstimuotoon saatetut vapaamuotoiset haastattelut tai keskustelut, tutkijan omaan havainnointtiin perustuvat havainnointiraportit ja pöytäkirjat ja tutkittavien kirjoittamat päiväkirjat tai esseet. (Nieminen 1997, 216.)

Tutkimusaineiston hankimme kyselylomakkeen (LIITE 1) avulla, jossa oli avoimia kysymyksiä. Kyselylomakkeessa kysytään tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun kannalta merkityksellisiä kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77). Lomakekysymyksen tulee olla

merkityssisällöltään tarkka ja ymmärrettävä (Mäkelä 1998, 50). Kyselytutkimuksen etuna pidetään yleensä sitä, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Kyselymenetelmä on tehokas, koska se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. (Hirsjärvi ym. 2002, 182.) Kysely sopii erityisen hyvin faktatiedon keräämiseen. Se on suhteellisen nopea ja halpa tapa kerätä runsaasti tietoja. Kyselyä käytetään myös asenteita ja mielipiteitä mittaavissa tutkimuksissa. (Krause & Kiikkala 1996, 107.)

Kirjoitimme kysymykset lomakkeelle, jolle Honkkarin aikuiset kävijät kirjoittivat vastaukset. Jokaiselle kysymykselle varattiin puoli sivua vastaustilaa. Kysymykset laadimme alustavien tutkimustehtävien mukaan:

- Millaisia mielipiteitä Sinulla ja perheelläsi on Honkkarin toiminnasta?
- Miten haluaisit kehittää Honkkarin toimintaa?
- Millaista tukea saat toisilta Honkkarilla kävijöiltä ja työntekijöiltä?
- Oletko kuullut Kajaaniin tulevasta perhekeskuksesta ja sen yhteydestä perhekahvila-toimintaan? Miten luulet sen vaikuttavan perhekahvilatoimintaan?

Kyselylomakkeessa kysyimme Honkkarin aikuisen kävijän taustatietoja: onko kyseessä äiti, isä, isovanhempi vai perhepäivähoitaja, kävijän ikä, lasten ikä ja kuinka kauan kävijä on käynyt Honkkarilla. Lisäksi kysyimme kävijän nimeä ja puhelinnumeroa, mikäli hän halusi osallistua myöhemmin toteutettavaan ryhmähaastatteluun. Kyselylomakkeen mukana annoimme saatekirjeen (LIITE 2), jossa kerroimme itsestämme ja opinnäytetyöstämme sekä annoimme ohjeet vastaamiseen.

Aineistonkeruu tapahtui helmikuussa 2008. Laadullisen tutkimuksen mukaan tutkimuksen kohde ja tutkija ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja tutkija on mukana luomassa tutki- maansa kohdetta. Ominaista on myös tutkijan henkilökohtainen osallistuminen ja se, että tutkija pyrkii empaattiseen ymmärtämiseen. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 23.) Käytimme tutkimuksessa informoitua kyselyä. Se tarkoittaa sitä, että tutkija jakaa kyselylomakkeet henkilökohtaisesti tutkittaville. Hän voi mennä paikan päälle, jossa hänen suunnittelemansa kohde- joukko on henkilökohtaisesti tavoitettavissa. Jakaessaan lomakkeet tutkija samalla kertoo tutkimuksen tarkoituksesta, selostaa kyselyä ja vastaa kysymyksiin. Vastajat täyttävät lomak- keet omalla ajallaan ja palauttavat lomakkeet joko postitse tai johonkin sovittuun paikkaan.

(Hirsjärvi ym. 2002, 183.) Mikäli tutkija jakaa itse kyselylomakkeet vastaajille, se motivoi vastaajia ja näin alentaa katoa (Krause & Kiikkala 1996, 108).

Kävimme Honkkarilla toteuttamassa tutkimuksen aineistonkeruun, johon kuului tutkimuksen ja sen tarkoituksen esittely sekä kyselylomakkeiden antaminen henkilökohtaisesti kävijöille. Tilanteessa kävijöillä oli halutessaan mahdollisuus kysyä tarkemmin tutkimuksesta ja kyselylomakkeesta. Kysyimme kävijöiltä suullisesti suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta ennen kuin annoimme heille saatekirjeen ja kyselylomakkeen täytettäväksi. Kerroimme, että tarkennamme vastauksia myöhemmin toteutettavalla ryhmähaastattelulla, joka toteutetaan Honkkarilla. Kävijät saivat täyttää kyselylomakkeet Honkkarilla ilman, että seurassimme vieressä. Ilmapiiiri Honkkarilla aineistonkeruun aikana oli myönteinen ja kävijöiden asenteet tutkimustamme kohtaan olivat positiivisia. Nämä tekijät vaikuttivat siihen, että kävijät halusivat vastata kyselylomakkeeseen ja lähes kaikki palauttivat sen.

Kyselylomakkeen sai täytettäväksi 21 Honkkarin aikuista kävijää. Honkkarin vapaaehtoinen ohjaaja ohjasi meitä antamaan kyselylomakkeen kaikille halukkaille ja lisäksi hän toimitti lomakkeen muutamalle kävijälle, jotka eivät olleet paikalla. Varasimme jaettavaksi 21 kyselylomaketta, koska niistä saisimme riittävästi tutkimusaineistoa mahdollisesta kadosta huolimatta. Huomioimme siis mahdollisuuden, että kaikki kyselylomakkeet eivät palaudu täytettyinä takaisin. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että kaikki tutkimukseen valituista osallistuvat tutkimukseen. Näin ei useinkaan ole, sillä kaikki tutkimukseen valitut eivät halua osallistua tutkimukseen. Tällöin puhutaan kadosta. (Krause & Kiikkala 1996, 100.) Kävijöistä 16 palautti kyselylomakkeet meille henkilökohtaisesti paikan päällä, mutta sen pystyi palauttamaan myös postitse, jos ei ehtinyt täyttää sitä Honkkarilla. Annoimme heille kirjekuoret, joissa oli valmiina postimerkki ja osoite vastauslähetystä varten. Kyselylomakkeen palautti postitse neljä kävijää, ja palautumatta jäi yksi kyselylomake.

Laadullisen tutkimuksen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on intentionaalinen (tarkoituksellinen ja pyrkii johonkin päämäärään) olento. Ihminen mielellisenä olentona ei ole ulkoisten ärsykkeiden heijastuma, vaan autonominen subjekti, joka itse pyrkii rakentamaan itselleen kuvan maailmasta. Hänellä on tarkoitus (intentio) saada maailma jäseneltyä kartaksi, jonka avulla hän pystyy suunnistamaan eli suhteuttamaan kokemukset toisiinsa ja tekemään tarkoituksenmukaisia toimintapäätöksiä. Ihminen on tietoinen olento, joka tietoisesti rakentaa itselleen käsityksiä ilmiöistä ja osaa kielellään ilmaista tietoiset käsityksensä. (Syrjälä ym. 1995, 121.)

Tutkimusaineiston hankimme Honkkari -perhekahvilan aikuisilta kävijöiltä. Aikuisiksi kävijöiksi määrittelimme äidit, isät, perhepäivähoitajat ja isovanhemmat. Tutkimuksemme tiedonantajina oli 20 Honkkarin aikuista kävijää, koska 21:sta kyselylomakkeesta yksi jäi palautumatta. Kävijöistä neljä oli uusia ja 16 vanhoja. Määrittelimme uusiksi kävijöiksi henkilöt, jotka olivat käyneet Honkkarilla alle puoli vuotta ja vanhoiksi ne henkilöt, jotka olivat käyneet siellä yli puolen vuoden ajan. Tutkimukseen osallistui 16 äitiä, yksi isä, yksi isovanhempi ja kaksi perhepäivähoitajaa, joilla oli mukanaan yhdestä neljään alle kouluikäistä lasta. Kävijöistä kymmenen halusi osallistua kyselylomakkeiden vastauksia täydentävään ryhmähaastatteluun, koska he antoivat puhelinnumerosa yhteydenottoa varten.

5.2 Tutkimusaineiston analysointi

Kyselylomakkeiden vastausten analysointimenetelmänä käytimme laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysia. (LIITE 3) Sisällönanalyysissa voidaan analysoida aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti. Täällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa sekä aineisto järjestetyksi johtopäätösten tekoa varten. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.) Analyysissä kuvaillaan, eritellään, luokitellaan aineisto, pyritään luomaan kokonaiskuvaa ja esittämään tutkittava ilmiö uudessa perspektiivissä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 143). Laadullisen aineiston sisällönanalyysi voidaan tehdä joko aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110). Induktiivinen sisällönanalyysi on kolmivaiheinen prosessi. Siihen kuuluu aineiston redusointi eli pelkistäminen, klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110.)

Aineiston analysoinnissa etenimme yksittäisestä yleiseen eli induktiivisesti. Induktiivisessa prosessissa ollaan kiinnostuneita useasta yhtäaikaisesta tekijästä, jotka vaikuttavat lopputulokseen. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 25.) Induktiivisessa prosessissa yksi tärkeimmistä vaiheista on järjestää kerätty materiaali sellaiseen muotoon, että on mahdollista muodostaa merkityksellisiä luokitteluja, ominaisuuksia ja ulottuvuuksia aineiston pohjalta. Kun aineistoa tarkastellaan, tarkoituksena on löytää yleinen malli tai yleinen piirre, joka tehokkaasti liittyy empiirisen aineiston eri osat toisiinsa tai joka edustaa mahdollisimman hyvin kerätyn aineiston avainpiirteitä. (Grönfors 1985, 30.)

Aloitimme aineiston analysoinnin lukemalla jokaisen kyselylomakkeen huolellisesti läpi ja sen jälkeen litteroimme eli kirjoitimme kyselylomakkeiden vastaukset sanasta sanaan. Alkuperäisilmaisut redusoidaan eli pelkistetään siten, että aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois (Tuomi & Sarajärvi 2002, 111). Tutkimustehtävien kannalta merkitykselliset alkuperäisilmaisut pelkistimme lyhyiksi ilmauksiksi.

Pelkistetystä aineistosta etsitään samaa asiaa tarkoittavia käsitteitä, jotka klusteroidaan eli ryhmitellään. Ryhmitellyt pelkistetyt ilmaukset yhdistetään alaluokaksi, joka nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Saatuja alaluokkia yhdistellään samalla periaatteella yläluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 112.) Sisällönanalyyseissa on olennaista, että tutkimusaineistosta erotetaan samanlaisuudet ja erilaisuudet. Aineistoa kuvaavien luokkien tulee olla toisensa poissulkevia ja yksiselitteisiä. Tekstin sanat, fraasit tai muut yksiköt luokitellaan samaan luokkaan merkityksen perusteella eli ne merkitsevät samaa asiaa. (Janhonen & Nikkonen 2003, 23.) Etsimme pelkistetyistä ilmaisuista samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia ja niiden mukaan järjestelimme pelkistetyt ilmaisut ryhmiin sen mukaisesti mitkä kuuluvat yhteen. Siirsimme niitä ryhmästä toiseen useita kertoja, kunnes alaluokkien sisällöt kuvasivat samaa asiaa. Muodostimme yläluokat kuvaamaan saatuja alaluokkia. Ala- ja yläluokat nimesimme sisällön mukaisesti ja muokkasimme nimiä monta kertaa. Yhdistävät luokat saimme pohtimalla mikä yhdistää ala- ja yläluokkia. Ryhmittelyn aikana aineisto tiivistyy tutkimuksen kannalta olennaiseksi tiedoiksi ja valikoituneen tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä eli abstrahoidaan (Tuomi & Sarajärvi 2002, 112–114).

Ensimmäisellä kerralla luokittelimme aineiston kyselylomakkeen kysymysten mukaisesti, jolloin sisällönanalyysi ei edennyt ja aloitimme sen uudelleen. Toisella kerralla luokittelimme aineiston sen mukaan, mikä yhdisti pelkistettyjä ilmaisuja ja emme ottaneet huomioon mihin kysymykseen oli vastattu. Saimme 13 alaluokkaa, niistä yhdistelemällä kaksi yläluokkaa ja neljä yhdistävää luokkaa. Osasta alaluokista saimme yläluokan sekä yhdistävän luokan ja osasta alaluokista saimme suoraan yhdistävän luokan. Kirjoitimme niistä tutkimustulokset ja johtopäätökset.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Analysoinnin kautta saimme tutkimustuloksiksi neljä yhdistävää luokkaa: sosiaalinen verkosto, Honkkarin merkitys kävijöille, mielipiteet Honkkarin toiminnasta sekä kehitysideat. Näiden yhdistävien luokkien alle saimme yhdestä kahteen yläluokkaa. Yhdistävät luokat ovat tekstissä kirjoitettu tyylillä ”otsikko 2” ja yläluokat ovat kirjoitettu tyylillä ”otsikko 3”. Lisäksi olemme lihavoineet **alaluokat** ja *suorat lainaukset* on kursivoitu.

6.1 Sosiaalinen verkosto

Kävijät ovat Honkkarilla vuorovaikutuksessa keskenään. Kävijät voivat muodostaa siellä sosiaalisen verkoston toisten kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Sosiaalisessa verkostossa olevat kävijät voivat antaa toisilleen vertaistukea, sillä monet heistä ovat samassa elämäntilanteessa.

6.1.1 Vertaistuki

Aineiston analyysin mukaan **kävijöiden välinen vuorovaikutus** kuuluu vertaistukeen. Vanhat kävijät (käyneet Honkkarilla yli puoli vuotta) kertoivat, että he olivat Honkkarilla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, saivat keskustella ja vaihtaa kuulumisia keskenään. Vanhat kävijät kertoivat, että he keskustelivat ja kyselivät mieltä askarruttavista asioista Honkkarilla toisten kävijöiden kanssa. He myös kuuntelivat toistensa mielipiteitä. Heidän toisiltaan saamaan vertaistukeen kuului, että sai jakaa arkisia asioita toisten kanssa ja sai esimerkiksi purkaa tunteitaan uhmaikäisestä lapsestaan. Uusista kävijöistä (käyneet Honkkarilla alle puoli vuotta) kolme kertoi saavansa toisilta kävijöiltä seuraa keskusteluun. Se oli tarpeellista, varsinkin jos kävijä oli kotiäiti ja hoiti lapsiaan kotona eikä päässyt näkemään usein muita kuin perheensä jäseniä.

”Myötäelämistä niin arjen iloissa kuin suruissakin”

”Asiat muuttuvat pienemmiksi kun kuulee että muut painivat samanlaisilla asioilla”

Vertaistukeen kuului myös **kävijöiden sama elämäntilanne**. Vanhat kävijät kertoivat, että he saivat toisiltaan ymmärrystä ja tukea, koska monet heistä olivat samassa elämäntilanteessa eli he olivat äitejä ja heillä oli joko yksi tai useampia alle kouluikäisiä lapsia. Samassa elämäntilanteessa olevilla oli yhteisiä keskustelun aiheita ja heistä oli helpottavaa kuulla, että muillakin oli samanlaisia ongelmia kuin itsellä. Lisäksi kävijöistä oli mukava nähdä, että toisillakin oli vastaavanlaista elämää lasten kanssa. Honkkarilla myös tutustui uusiin samassa elämäntilanteessa oleviin ihmisiin. Uudet kävijät eivät kertoneet vastaavista asioista.

6.1.2 Yhdessä oleminen kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa

Kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa yhdessä olemiseen kuului, että **kävijät tapaavat toisiaan**. Vanhat kävijät toivat vastauksissaan ilmi, että oli tärkeää saada tavata toisia ihmisiä. Lisäksi sai tutustua uusiin ihmisiin ja tavata tuttuja kävijöitä, jotka olivat aikaisemmin käyneet Honkkarilla. Tutun, vakituisesti Honkkarilla käyneen perheen poissaolo huomattiin ja heitä kaivattiin.

”Kun joku vakiokävijäperhe puuttuu, niin jo kysellään ja ikävöidään”

Vanhojen kävijöiden vastausten mukaan Honkkari oli hieno paikka lapsille sosiaalistua eli siellä he oppivat olemaan vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa, ottamaan toiset huomioon ja neuvottelemaan esimerkiksi lelujen käytöstä. Myös lapset, jotka eivät olleet päivähoitossa, saivat tavata Honkkarilla toisia lapsia. Sekä uusien että vanhojen kävijöiden mielestä Honkkarilla lapset saivat ikäistään seuraa ja leikkikavereita.

”Lapset saavat uusia leikkikavereita ja oppivat jakamista ja yhteisiä pelisääntöjä”

Kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa yhdessä olemiseen kuuluivat myös mielipiteet **vapaaehtoistoimijoiden merkityksestä ja heiltä saamasta tuesta**. Uudet kävijät kertoivat, että he saivat keskusteluseuraa vapaaehtoistoimijoista. Vanhat kävijät kertoivat, että he saivat tavata ystävällisiä vapaaehtoistoimijoita ja muiden kävijöiden lisäksi myös heistä sai keskusteluseuraa. Vanhat kävijät vaihtoivat ajatuksia heidän kanssaan ja saivat heiltä kannustusta. He kokivat, että vapaaehtoistoimijat olivat kiinnostuneita heistä ja jaksoivat kuunnella kävijöiden juttuja lapsistaan.

”Henkilökunta on aina ystävällistä, tuntuu mukavalta kun tulee tunne, että joku on kiinnostunut juuri sinusta ja sinun lapsista”

6.2 Honkkarin merkitys kävijöille

Vanhoiden kävijöiden vastauksista ilmeni, että Honkkarilla käydessään **kävijät saavat tietoa eri asioista**. Keskustelujen kautta kävijät saivat toisiltaan neuvoja ja vinkkejä arkisiin, joka-päiväisiin asioihin. Kävijät saivat tietoa itseä kiinnostavista asioista, vinkkejä lasten tapahtumista ja liikuntakerhoista eri asiantuntijoiden pitämien luentojen kautta. Luentojen myötä he kuuluivat ajankohtaisista asioista, esimerkiksi uudistuksista ja lakimuutoksista. Uudet kävijät eivät kertoneet saaneensa tietoa Honkkarilla.

”Aina jotain pientä tarttuu mukaan matkan varrelta”

Aineiston analyysistä ilmeni uusien ja vanhojen kävijöiden samansuuntaiset **tuntemukset Honkkarilla käynnistä**. Honkkarin aukiolopäivä eli torstai oli odotettu päivä koko kävijäperheelle. Kävijöiden mielestä siellä oli aina mukava ja ihana käydä. Erityisesti lapset olivat mielellään menossa Honkkarille. Sieltä sai iloa, uutta puhtia sekä kannustusta arkeen ja käynti toi iloisia ajatuksia ja piristystä päivään.

”Mielenpiristystä arjen keskellä”

”Vaikka aamulla tuntuisi että ei millään jaksa, ni kun tulee kerhoon saa uutta puhtia ja kannustusta”

Uusien ja vanhojen kävijöiden mielestä **Honkkari paikkana** oli kiva. Heidän mielestään oli mukava, kun oli paikka missä käydä. Honkkari oli hieno ja mukava paikka äideille nähdä toisiaan arjen keskellä ja esimerkiksi nuorille äideille se oli hyvä kohtaamispaikka. Honkkari oli vapaa paikka kohdata toisia ihmisiä, sinne oli helppo tulla ja siellä oli aina iloinen tunnelma. Lapsilla oli tilaa leikkiä ja tilaa leikkimiseen oli yleensä riittävästi.

6.3 Mieliapiteet Honkkarin toiminnasta

Uusien ja vanhojen kävijöiden **yleiset mieliapiteet toiminnasta** olivat samansuuntaisia. Kävijöiden mielestä Honkkarin toiminnalle oli tarvetta ja kysyntää ja oli hyvä, että sitä järjestettiin. Toiminta ja järjestetty ohjelma oli monipuolista ja aktiivista ja siihen oltiin tyytyväisiä. Kävijät kokivat jokaisen Honkkarilla käyntipäivän erilaiseksi. Hyväksi asiaksi koettiin, että toiminta oli vapaata eikä tarvinnut istua paikoillaan. Yhden vastaajan mielestä ohjattu toiminta oli parasta.

”Ohjatut tuokiot on parhaita”

”Olemme tykänneet kovasti siitä, että Honkkarilla tarjotaan ohjelmaa niin lapsille kuin aikuisillekin”

”Toiminnalla on ongelmia ennaltaehkäisevä vaikutus vanhemprien arkeen”

Sekä uudet että vanhat kävijät olivat tyytyväisiä **lasten vapaaseen toimintaan**. Honkkarilla lapset saivat leikkiä toisten lasten kanssa suhteellisen vapaasti. Siellä lasten oli hyvä touhuta toisten kanssa ja purkaa energiaa. Lapset oppivat leikkimään porukassa.

”Olen pitänyt siitä että täällä on lapset saaneet leikkiä suht vapaasti”

Vanhoilla kävijöillä oli mieliapiteitä **asiantuntijoiden luennoista**. Heidän mielestään eri asiantuntijoiden vierailut olivat mukavia ja luennoilla oli käsitelty ihan mukavia aiheita. Uudet kävijät eivät maininneet asiantuntijoiden luentoja.

”Erilaiset vierailut piristävät sekä lapsia että aikuisia”

6.4 Kehitysideat

Aineiston analyysistä ilmeni vanhojen kävijöiden kehitysideoita **Honkkarin järjestämään toimintaan**. Vanhat kävijät toivoivat enemmän ohjattua toimintaa niin lapsille kuin aikuisille. Ohjattuna toimintana voisi olla leikkejä, esimerkiksi loruleikkejä ja riimitelyjä sekä laulua ja liikuntaleikkejä. Lisäksi toivottiin iltatoimintaa, jumppaa tai jotakin muuta viriketoimintaa. Yhden kävijän mielestä olisi hyvä, että yhteistyö Honkkarin ja Kajaanin OKL:n (Opettajankoulutuslaitos) välillä alkaisi, jotta sinne saataisiin satu-, askartelu-, musiikki-, liikunta- tai

muiden tuokioiden pitäjiä. Kouluikäisille lapsille toivottiin jotakin toimintaa sekä isovanhemmille yhteisiä tapaamisia. Askartelua voisi olla silloin tällöin ja myös isommille lapsille sitä voisi olla hieman useammin. Asiantuntijoiden luentojen ajaksi lapsille voisi järjestää ohjelmaa ja hoitajia, jotta aikuiset voisivat kuunnella ja keskittyä luentoon. Lisäksi toivottiin rentoutumishetkeä. Uudet kävijät eivät kertoneet kehitysideoita Honkarin järjestämään toimintaan.

”Harmi, että askartelu jäi pois”

”Honkarilla on hyviä aikeita ja harmittaa, kun asioihin ei voi keskittyä kunnolla”

”Vois lopussa olla jonkin moinen ”rentoutus”, oltais hetki hiljaa ja paikallaan”

Vanhat kävijät toivoivat Honkarilla kävijöille yhteisiä **käyttäytymisohjeita**. Monen kävijän vastauksissa toivottiin, että jokaisen kävijän tulisi osata ottaa toiset huomioon. Toivottiin, että perussäännöt sovittaisiin jo kotona lasten kanssa ennen Honkarille tuloa siitä, miten siellä käyttäytyään. Jokaisen äidin ja isän tulisi katsoa omien lasten perään ja huolehtia, ettei sattuisi vahinkoja. Honkarilla isot ja pienet lapset ovat samassa tilassa ja kävijät pelkäsivät, että pienemmät jäävät isompien jalkoihin. Juoksukielto olisi hyvä asia, mutta sen toteuttamisen onnistumista epäiltiin. Uudet kävijät eivät kertoneet vastaavia kehitysideoita.

Yleisen viihtyvyyden kannalta vanhat kävijät toivoivat, että Honkarille saataisiin musiikkia kuulumaan. Yhteisessä käytössä olevia leluja voisi uudistaa ja pehmolelut voisi pestä tai vaihtaa.

”Musiikki saliin voisi saada lapset tanssimaan juoksun sijaan”

Uusilla kävijöillä ei ollut paljon kehitysideoita. Heistä kaksi toivoi Honkarille ohjattua leikkiä ja laulua enemmän sekä musiikkia kuulumaan. Kahdella kävijällä ei ollut mielessä kehitysideoita.

”Olemme käyneet täällä vasta niin vähän aikaa, että eipä kyllä mitään kehitettävää tule mieleen”

”Olemme käyneet vasta kaksi kertaa, ei ole vielä tullut mieleen mitään”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätökset ovat sekä käytännön että teorian kehittämisen kannalta tutkimuksen mielenkiintoisin ja tärkein osa. Johtopäätökset suhteutetaan tutkimuksen tarkoitukseen. (Krause & Kiikkala 1996, 128.)

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää Honkkarin aikuisten kävijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita sen toiminnasta. Selvitimme lisäksi millainen merkitys Honkkarilla oli siellä kävijöille sekä millaista sosiaalista- ja vertaistukea he saavat toisiltaan ja vapaaehtoistoimijoilta. Opinnäytetyön tavoite oli antaa palautetta Honkkarin vapaaehtoistoimijoille perhekahvilan toiminnasta ja Honkkarin merkityksestä siellä kävijöille. Tavoitteena oli myös antaa vapaaehtoistoimijoille kehitysideoita, kuinka kehittää Honkkarin toimintaa. Halusimme selvittää kävijöiden kehitysideoita, jotta toiminta olisi heidän mielestään entistä mieluisampaa ja hyödyllisempää sekä jotta voitaisiin kehittää perhekahvilan toimintaa tukemaan heidän tarpeitaan.

Ensimmäisenä tutkimustehtävänä oli selvittää, millainen merkitys Honkkarilla oli kävijöille. Honkkarilla oli tärkeä merkitys lapsiperheiden hyvinvoinnin kannalta, koska siellä he saivat tavata toisia lapsiperheitä ja saivat vinkkejä arkeen toisilta kävijöiltä ja vapaaehtoistoimijoilta sekä tietoa ajankohtaisista asioista asiantuntijoiden luennoilta. Honkkarilla käynti antoi kävijöille voimia jaksaa paremmin arjessa sekä se piristi päivän keskellä. Honkkarin olemassa olo oli tärkeää, koska se antoi kävijöille mahdollisuuden tavata toisia ihmisiä ja olla mukana erilaisessa toiminnassa. Tutkimustulosten mukaan Honkkari oli vapaa paikka kohdata toisia ihmisiä, sinne oli helppo tulla ja siellä oli aina iloinen tunnelma. Myös aikaisemmin perhekahviloiden kävijöitä tutkineiden Antikaisen ja Kortelaisen (1998, 47) tutkimuksen tulosten mukaan perhekahvilaan oli helppo tulla ja siellä oli avoin ilmapiiri.

Vanhat kävijät kertoivat saavansa Honkkarilla tietoa toisilta kävijöiltä ja asiantuntijoiden luennoilta. Asiantuntijat kertoivat kävijöille hyödyllisistä asioista. Päättelimme, että luennot antavat kävijöille uutta tärkeää tietoa, mistä on heille hyötyä. Kävijät saivat samassa elämäntilanteessa olevilta kävijöiltä neuvoja, kuinka selvittää arkipäiväisistä asioista. Neuvot tukivat kävijöiden arkielämää. Myös Leinosen (2005, 24) tutkimustulosten mukaan oli tärkeää, että nuorilla äideillä oli mahdollisuus keskustella arkisista asioista samassa elämäntilanteessa olevien toisten nuorten äitien kanssa. He huomasivat, että arkielämä ongelmineen oli hyvin sa-

manlaista muillakin. Nuoret äidit saivat henkistä tukea toisiltaan keskustelemalla ja kuuntelemalla toistensa kokemuksia.

Uudet ja vanhat kävijät kokivat Honkkarilla käynnin positiivisena asiana. Myös lapsille Honkkarille meno oli odotettu asia. Kävijät saivat Honkkarilta kannustusta arkeen ja siellä käynti antoi heille iloisia ajatuksia. Honkkarilla käynti antoi voimia arkeen ja vaihtelua päivän rytmiin. Positiiviset tuntemukset Honkkarilla käynnistä eivät tutkimustulosten mukaan olleet riippuvaisia siitä, oliko kävijä käynyt siellä muutamia vai useita kertoja. Honkkari koettiin kivaksi, vapaaksi paikaksi, minne oli helppo tulla ja missä pystyi kohtaamaan toisia ihmisiä. Päätelemme, että Honkkarin olemassa olo oli tärkeää, jotta kävijöillä oli paikka missä käydä ja missä he voivat kohdata toisiaan.

Toisena tutkimustehtävänä oli selvittää, millaista tukea kävijät saivat toisilta kävijöiltä ja vapaaehtoistoimijoilta. Tutkimustulosten perusteella Honkkarilla kävijät muodostivat toisten kävijöiden kanssa sosiaalisen verkoston. Sosiaaliseen verkostoon kuului kävijöiden välinen vertaistuki. Vanhat kävijät kertoivat vastauksissaan, että he saivat vertaistukea toisilta kävijöiltä. Uudet kävijät kertoivat saavansa keskusteluseuraa toisilta kävijöiltä. Vanhat kävijät kertoivat, että he saivat samassa elämäntilanteessa olevilta ymmärrystä ja tukea. Voimme päätellä, että Honkkari oli tärkeä ja hyödyllinen paikka, koska monet kävijät olivat sitä mieltä, että he saivat apua samassa elämäntilanteessa olevilta kävijöiltä. Myös Antikaisen ja Kortelaisen (1998, 47) tutkimuksen mukaan perhekahvilassa voi vaihtaa kokemuksia muiden kotiäitien kanssa.

Tutkimustulosten perusteella sosiaaliseen verkostoon kuului myös yhdessä oleminen kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Vanhat kävijät kertoivat, että Honkkarilla sai tavata toisia kävijöitä ja se oli heille tärkeää. Päätelemme, että toisten kävijöiden tapaaminen oli yksi tärkeimmistä syistä, miksi he kävivät Honkkarilla. Sen lisäksi, että aikuiset kävijät tapasivat Honkkarilla toisiaan, se oli vanhojen kävijöiden mielestä myös lapsille hyvä paikka tavata ja leikkiä toisten lasten kanssa. Honkkari oli sekä aikuisille että lapsille hyvä kohtaamispaikka. Myös lapset, jotka eivät olleet päivähoitossa, saivat tavata Honkkarilla toisia lapsia. Honkkarilla käynti antoi heille mahdollisuuden tavata toisia lapsia, oppia vuorovaikutustaitoja ja sosiaalistua. Ryhmätilanteissa lapset oppivat näitä taitoja paremmin kuin ollessaan kotona vanhemman hoidossa.

Uudet kävijät kertoivat, että he saivat keskusteluseuraa vapaaehtoistoimijoista, kun taas vanhat kävijät kuvailivat vapaaehtoistoimijoiden merkitystä ja heiltä saatua tukea monipuolisemmin. Vanhat kävijät kertoivat, että he saivat keskusteluseuran lisäksi vapaaehtoistoimijoilta kannustusta ja he kokivat, että heistä oltiin kiinnostuneita. Vanhojen kävijöiden vastauksista voi päätellä, että heille Honkkarin vapaaehtoistoimijoiden merkitys oli tärkeä, koska he kuvailivat vapaaehtoistoimijoita ystävällisiksi ja kannustaviksi.

Kolmantena tutkimustehtävänä oli selvittää kävijöiden mielipiteitä Honkkarin toiminnasta. Tutkimustuloksista ilmenee kävijöiden mielipiteet Honkkarin olemassaolosta ja sen toiminnasta. Tutkimustulosten mukaan kävijät kokivat Honkkarin tärkeäksi ja hyödylliseksi paikaksi. Tutkimustuloksien perusteella hyödyllisyys näkyi siinä, että kävijät saivat tietoa erilaisista asioista keskustelujen kautta toisilta kävijöiltä sekä asiantuntijoiden luennoilta. Asiantuntijoiden luennot olivat olleet kävijöille hyödyllisiä. Vanhoilla kävijöillä oli positiivisia mielipiteitä asiantuntijoiden luennoista ja päättelemme, että he olivat olleet kuuntelemassa luentoja useasti. Uudet kävijät eivät maininneet asiantuntijoiden luentoja vastauksissaan. Honkkarilla kävi lapsiperheitä ja heidän oli hyvä saada tietoa heitä koskevista asioista asiantuntijoilta sekä kuulla toisten kävijöiden kertomuksia ja käytännön esimerkkejä lapsiperhe-elämästä. Uusien ja vanhojen kävijöiden yleiset mielipiteet Honkkarin toiminnasta ja lasten vapaasta toiminnasta olivat samansuuntaisia ja he olivat tyytyväisiä Honkkariin.

Neljäntenä tutkimustehtävänä oli selvittää millaisia kehitysideoita kävijöillä oli Honkkarin toiminnasta. Honkkarilla sai toimia ja leikkiä vapaasti, mutta kävijät toivoivat enemmän ohjattua toimintaa. Ohjattujen tuokioiden kautta kävijät voisivat oppia ja saada tietoa uusista asioista, oppia ryhmässä toimimista sekä ryhmän pelisääntöjä. Voimme päätellä, että ohjattua toimintaa ei ollut tarpeeksi ja sitä voisi järjestää enemmän. Päättelemme, että moni kävijä toivoi Honkkarille ohjattua toimintaa lisää, koska se oli heille antoisaa ja hyödyllistä sekä se oli koettu hyväksi ja mukavaksi osaksi Honkkarin toimintaa. Ohjattu toiminta oli opettavaista lapsille, koska he oppivat ryhmässä työskentelyä, toisten huomioimista ja esimerkiksi satuleikeissä voi olla heille tärkeitä opetuksia. Antikaisen ja Kortelaisen (1998, 48) tutkimuksessa ilmeni myös, että perhekahviloiden kävijät kaipasivat lisää ohjattua toimintaa. Vanhojen kävijöiden vastauksista ilmeni, että peruskäyttäytymissäännöt olisivat viihtyvyyden ja turvallisuuden kannalta tärkeitä hallita. Jos käyttäytymisohjeet olisivat kaikilla hallussa, vanhempien ei tarvitsisi huolehtia, että vahinkoja sattuu lasten leikkiessä.

Uusilla ja vanhoilla kävijöillä oli erilaisia kehitysideoita. Uusilla kävijöillä ei ollut niin paljon kehitysideoita mielessään kuin vanhoilla kävijöillä, koska he olivat käyneet vähän aikaa Honkkarilla. Toiminta ei ole heille vielä niin tuttua kuin vanhoille kävijöille. Päättellemme, että uudet kävijät olivat toimintaan tyytyväisiä eikä heillä ollut paljoa kehitysideoita. Päättellemme, että vanhat kävijät kaipasivat toimintaan vaihtelua, koska toiminta oli jo heille tuttua. Heillä oli tullut useiden Honkkarilla käyntikertojen aikana mieleen kehitysideoita, miten Honkkari saataisiin paremmaksi paikaksi.

8 POHDINTA

Opinnäytetyö vastaa alussa asetettuihin tarkoitukseen ja tavoitteeseen. Kuvasimme kävijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita sekä heidän toisiltaan ja vapaaehtoistoimijoilta saamaa sosiaalista- ja vertaistukea tuloksissa ja johtopäätöksissä, mikä oli opinnäytetyön tarkoitus. Tavoitteena oli antaa palautetta ja kehitysideoita vapaaehtoistoimijoille, kuinka kehittää Honkkarin toimintaa. Saimme tuloksia ja johtopäätöksiä, joiden mukaan vapaaehtoistoimijat voivat kehittää Honkkarin toimintaa kävijöiden kannalta entistä mieluisemmaksi ja hyödyllisemmäksi. Siitä on hyötyä käytännössä vapaaehtoistoimijoille, MLL:lle ja Honkkarin kävijöille.

8.1 Pohdinta opinnäytetyön tekemisestä ja omasta oppimisesta

Valitsimme aiheen, koska olemme tulevana terveydenhoitajina kiinnostuneita lapsiperheiden hyvinvoinnista ja siitä minkälaista hyötyä ja piristävää vaikutusta perhekahvilasta on ollut heille. Opinnäytetyön myötä saimme tietoa Honkkarin toiminnasta sekä millaisia ajatuksia kävijöillä oli siitä ja toisilta kävijöiltä ja vapaaehtoistoimijoilta saamasta sosiaalisesta- ja vertaistuesta. Opinnäytetyön tekoprosessi on ollut meille kokonaisuudessaan hyvä oppimiskokemus. Olemme keskittyneet vuoden ajan yhteen aiheeseen ja perehdyimme siihen.

Terveydenhoitajat tekevät neuvoloissa ennalta ehkäisevää työtä lapsiperheiden hyväksi ja tukevat heidän hyvinvointiaan. Neuvola on erityisen merkittävä vanhemmuuden tukija. Se tavoittaa käytännöllisesti katsoen kaikki vanhemmat lapsen odotuksen aikana sekä lapset ikäkausittain. Myös monilla järjestöillä on toimintaa, joka tukee vanhemmuutta. (Viljamaa 2003, 9.) Terveydenhoitajat voivat ohjata asiakkaitaan käyttämään erilaisia järjestöjen ja kolmannen sektorin palveluja, jotka täydentävät heidän julkisessa sektorissa tekemäänsä työtä. Kolmas sektori on valtion ja yritysten rinnalla toimivaa samansuuntaisiin päämääriin tähtäävää järjestäytynyttä sekä taloudellisesti kannattavaa, kuitenkin markkinoiden ulkopuolella olevaa ja voittoihin tähtäämätöntä toimintaa (Rönneberg 1998, 10). Myös MLL tekee ennalta ehkäisevää työtä lasten ja lapsiperheiden hyväksi.

Terveydenhoitotyön kautta tiedämme, että vertaistuella on tärkeä merkitys lapsiperheen voimavaroja ylläpitävänä ja edistävänä tekijänä. Lapsiperheiden voimavarojen tukeminen

neuvolatyössä on tärkeää. Terveystenhoitaja tukee asiakkaiden jo olemassa olevia voimavaroja ja pyrkii löytämään uusia voimia antavia tekijöitä asiakkaan elämässä. Yksi voimavaroja tukeva ja antava tekijä voi olla erilaisten järjestöjen kautta saatu tuki. MLL järjestää toimintaa lasten ja lapsiperheiden voimavarojen tukemiseksi. Perhekahvilan kautta he saavat voimavarakseen vertaistukea antavia, samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Heidän kanssaan muodostama sosiaalinen verkosto antaa tukea ja voimaa.

8.2 Pohdinta tutkimuksen tiedonkeruusta

Kysymysten lisäksi kyselylomakkeessa kysyimme onko kävijä äiti, isä, isovanhempi vai perhepäivähoitaja. Kysyimme tätä, koska tarkoituksena oli muodostaa ryhmähaastatteluihin erikseen ryhmä äideille, isille, perhepäivähoitajille ja isovanhemmille ja koska ennen aineistonkeruuvaihetta ajattelimme hyödyntää näitä tietoja tutkimustuloksia kirjoitettaessa. Kyselylomakkeiden vastauksia lukiessamme huomasimme, ettei tutkimustulosten kannalta ole merkitystä kuka oli kirjoittanut vastauksen. Esimerkiksi äitien ja perhepäivähoitajien vastaukset eivät eronneet merkittävästi toisistaan, jotta niitä olisi täytynyt erotella ja raportoida erikseen. Kyselylomakkeen täytti vain yksi isä, yksi isovanhempi ja kaksi perhepäivähoitajaa ja tämän vuoksi emme voineet erotella tutkimustuloksissa heidän vastauksiaan, jotta henkilöllisyys ei paljastuisi. Erottelimme uusien ja vanhojen kävijöiden vastaukset, koska uusien kävijöiden vastauksissa oli eroavaisuuksia ja raportoimme ne erikseen tutkimustuloksissa. Tutkimustuloksista näkee mitkä ovat uusien kävijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita ja mitkä vanhojen kävijöiden.

Kyselylomakkeen taustatiedoissa kysyimme myös kävijän ja lasten iät. Aineistonkeruuvaiheessa ajattelimme tarvitsevamme tätä tietoa tutkimustuloksiin, mutta kävijän tai heidän lastensa iällä ei ollut mielestämme merkitystä tutkimustulosten kannalta. Kävijöiden iät eivät ilmene tutkimustuloksissa. Kysyimme kävijän nimeä ja puhelinnumeroa, mikäli hän halusi osallistua saamiimme tutkimustuloksia tarkentavaan ryhmähaastatteluun.

Kysyimme kävijöiltä kyselylomakkeessa, ovatko he kuulleet Kajaaniin tulevasta perhekeskuksesta ja sen yhteydestä perhekahvilatoimintaan sekä miten he luulevat sen vaikuttavan perhekahvilatoimintaan. Kysyimme tätä, koska saimme idean opinnäytetyön aiheesta perhekeskukset Kainuuseen -hankkeen kautta. Opinnäytetyön edetessä huomasimme, että työmme ei liittynyt perhekeskukset Kainuuseen -hankkeeseen, joten jätimme kyseisen kysymyksen pois

työstämme. Aineiston analysointi vaiheessa jätimme kysymyksen käsittelemättä, koska se ei vastannut tutkimustehtäviin ja saamamme tutkimusaineiston perusteella huomasimme, että asia oli vastaajille vieras.

8.3 Luotettavuuden ja pätevyyden pohdintaa

Reliabiliteetilla eli luotettavuudella viitataan perinteisesti käytetyn tutkimusmenetelmän kykyyn antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa reliabiliteetilla tarkoitetaan aineiston käsittelyn ja analyysin luotettavuutta. (Pyörälä 1995, 15.) Luotettavuuden arvioinnissa keskitytään koko tutkimuksen uskottavuuden ja luotettavuuden arviointiin siinä mielessä, vastaako tulos sitä, mitä aineiston perusteella voidaan saada esiin (Krause & Kiikkala 1996, 130).

Luotettavuuden tarkastelu alkaa tutkimustehtävän tarkastelusta ja siitä, antaako tutkimusaineisto vastauksen tutkimustehtävään tai onko tutkimustehtävä ollut mahdollista ratkaista halutun aineiston avulla (Krause & Kiikkala 1996, 130). Tutkimusaineisto vastasi tutkimustehtäviin, mutta muutimme niitä aineiston analysoinnin jälkeen ja lisäksi saimme yhden uuden tutkimustehtävän. Monet kävijöistä olivat kirjoittaneet Honkkarin merkityksestä ja se näkyi aineiston analysointi vaiheessa, joten lisäsimme tutkimustehtävän siitä, millainen merkitys Honkkarilla on siellä kävijöille.

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on kuvata ilmiö koko moninaisuudessaan ja on tarkoituksenmukaista, että tutkimusaineistoon valitaan ainoastaan niitä, jotka haluavat osallistua tutkimukseen ja jotka kykenevät hyvin ilmaisemaan itseään (Nieminen 1997, 216). Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja kaikki tutkimukseen osallistujat halusivat osallistua. Kaikki osallistujat pystyivät kirjoittamaan kyselylomakkeelle ajatuksiaan.

Yleensä tutkijan on luotettava siihen, että tutkittavien kertomukset vastaavat todellisuutta. Ongelmia tuottavat liian lyhyet kuvaukset. (Nieminen 1997, 218.) Kävijöiden vastaukset vastasivat todellisuutta, koska he olivat kuvanneet hyvin mielipiteitään ja kehitysideoitaan Honkkarin toiminnasta. Lisäksi osa heistä oli käynyt siellä pitempään ja toiminta oli heille tuttua. Muutamien kävijän vastaukset olivat lyhyitä ja niistä emme saaneet paljon tutkimusaineistoa. Mielestämme se ei kuitenkaan tuottanut ongelmaa tutkimuksen teossa.

Esseiden kohdalla joudutaan usein suorittamaan valintaa ja aineistoksi valitaan vain ne kirjoitukset, jotka ovat tarpeeksi rikkaita ja monipuolisia kuvailemaan tutkittavaa ilmiötä (Nieminen 1997, 219). Hyödynsimme tutkimuksessa kaikkia saamiamme kyselylomakkeita, koska kaikista oli hyötyä ja halusimme kaikkien kävijöiden mielipiteen näkyvän tutkimustuloksissa. Muutamista kyselylomakkeista jätimme pois asioita, jotka eivät kuuluneet aineiston analysoinnissa mihinkään alaluokkaan, eivätkä sitä kautta vastanneet tutkimustehtäviin.

Aineistojen luotettavuus perustuu tutkijan harkintaan saadun tiedon luotettavuudesta. Toisin kuin haastattelututkimuksessa esseitä aineistonaan käyttävä tutkija ei voi tarkentaa aineistoon lisäkysymyksiä. Häneltä jää saamatta se informaatio, joka haastattelussa ilmenee taukoina, äänensävyn muutoksina, huokauksina ja naurahduksina. (Nieminen 1997, 218.) Opinnäytetyön luotettavuutta heikentää se, että keräsimme aineiston ainoastaan kyselylomakkeen avulla, emmekä tarkentaneet saamiamme vastauksia suunnitellusti ryhmähaastatteluilla. Oletamme, että ryhmähaastattelujen avulla olisimme saaneet suuremman ja monipuolisemman tutkimusaineiston. Ryhmähaastatteluissa olisimme voineet tarkentaa saamiamme vastauksia ja se olisi välttänyt omien tulkintojen tekoa. Lisäksi olisimme voineet esittää lisäkysymyksiä vastaajille, joita pohdimme aineiston sisällönanalyysia tehdessä.

Tutkimusaineiston analyysin valinta ja toteutus on merkityksellistä tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Tutkijan on arvioitava, onko valittu metodi tarkoitukseen sopiva ja onko analyysi tehty siten, että tutkimusraportin lukija voi perehtyä analyysin toteutukseen. (Krause & Kiikkala 1996, 131.) Käytimme laadullisen tutkimuksen sisällön analyysia ja sillä saimme hyvin vastaukset tutkimustehtäviin. Olemme raportoineet, kuinka etenimme aineiston analysoinnissa ja lisäksi tätä havainnollistaa liitteenä oleva aineiston analysointi.

Tutkijan tulee esittää analyysin tueksi riittävä määrä alkuperäishavaintoja esimerkiksi suoria lainauksia, sillä analyysin luotettavuus syntyy empiiristen havaintojen ja käsitteellisten luokitusten loogisesta yhteensopivuudesta. Selkeä ja riittävä dokumentointi antaa lukijalle mahdollisuuden arvioida luokittelun onnistuneisuutta. (Nieminen 1997, 219.) Opinnäytetyön tuloksissa hyödynsimme suoria lainauksia kyselylomakkeista, jotka lisäävät todeksi vahvistettavuutta. Niistä lukija voi nähdä, mitä kävijät ovat vastanneet ja miten olemme saaneet niistä tutkimustulokset ja johtopäätökset.

Laadullisen tutkimuksen arviointi perustuu raportin arvioitavuuteen ja toistettavuuteen. Arvioitavuus tarkoittaa, että raportti on kirjoitettu niin, että lukijan on mahdollista seurata tutki-

jan päättelyä ja arvioida sitä. (Nieminen 1997, 220.) Myös Pyörälä (1995, 15) kirjoittaa arvioitavuuden tarkoittavan sitä, että lukijalle tarjotaan mahdollisuus seurata tutkijan päättelyä ja kritisoida sitä. Luotettavuuden kannalta on tärkeää, että tutkimusaineisto on tutkimuksen kommentoijien saatavilla ja tarkastettavissa. Opinnäytetyön raportoinnissa pyrimme kuvailemaan mahdollisimman tarkasti työn vaiheet, jotta lukija saisi käsityksen, miten työ on tehty.

Aineiston kyllästeisyys tarkoittaa sitä, että tutkija on saanut ilmiöstä kaiken oleellisen tiedon (Nikkonen 1997, 147). Opinnäytetyömme aineiston keräsimme kyselylomakkeella, jolla pyrimme saamaan kattavasti tietoa Honkkarilla kävijöiden mielipiteistä ja kehitysideoista. Kyllästeisyyttä lisäsi se, että keräsimme aineiston kyselylomakkeella, jossa oli avoimia kysymyksiä. Avoimiin kysymyksiin kävijät pystyivät vastaamaan omin sanoin eikä kysymykset rajoittaneet vastaamista. Lisäksi vastaustilaa oli riittävästi. Kyllästeisyyttä heikensi se, että emme toteuttaneet ryhmähaastatteluja, joilla olisimme saaneet lisää tutkimusaineisto. Kyllästeisyys olisi toteutunut paremmin, jos aineisto olisi kerätty useammalla aineistonkeruu menetelmällä.

Tutkimuksen tulosten todeksi vahvistettavuus viittaa tulosten perustumiseen aineistoon ja empiriaan, eikä ainoastaan tutkijan käsityksiin (Nikkonen & Janhonen & Juntunen 2003, 72). Opinnäytetyömme tulokset voidaan vahvistaa todeksi, koska tutkimustulokset perustuvat aineistoon ja kirjoitimme ne aineiston pohjalta. Omat käsitykset muodostuivat aineiston kautta. Opinnäytetyön tuloksissa hyödynsimme suoria lainauksia kyselylomakkeista, jotka lisäävät todeksi vahvistettavuutta.

Tulosten siirrettävyys tarkoittaa, missä määrin tulokset on siirrettävissä toiseen samanlaiseen kontekstiin eli asiansyhteyden tulkintojen muuttumatta (Nikkonen 1997, 147). Osa opinnäytetyömme tuloksista on sellaisia, että ne ovat siirrettävissä toisiin Suomen perhekahviloihin. Varmasti kaikissa perhekahviloissa kävijöillä on mahdollista muodostaa sosiaalinen verkosto toisten kävijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa, saada heiltä sosiaalista- ja vertaistukea ja perhekahvilla on yhtä tärkeä merkitys siellä kävijöille. Mielipiteet ja kehitysideat Honkkarin toiminnasta eivät ole suoranaisesti siirrettävissä toiseen perhekahvilaan, koska toiminta on perhekahvilakohtaista.

Laadullinen tutkimus on pätevää, jos sillä saadaan tietoa siitä ilmiöstä, josta oli tarkoituskin saada tietoa (Krause & Kiikkala 1996, 72). Pätevyydellä tarkoitetaan perinteisesti tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä sillä on tarkoitus mitata. Laadullisessa tutkimuksessa pätevyyskysymys on teoreettinen ja monivaiheinen. Tutkijan tulee kyetä osoittamaan, että juuri

tätä tutkimusasetelmaa käyttämällä ja juuri tätä kohderyhmää tutkimalla voimme vastata tutkimuksen kysymyksenasetteluun. (Pyörälä 1995, 15.) Opinnäytetyömme pätevyteen vaikutti se, että valitsemamme tutkittavat olivat sellaiset, joita tutkimalla saimme vastaukset tutkimustehtäviimme. Tutkimme Honkkariin liittyviä asioita ja siksi valitsimme tutkittaviksi ihmisiä, joille Honkkari oli tuttu paikka. Lisäksi pätevyteen vaikutti se, että kaikki tutkimukseen osallistujat olivat halukkaita täyttämään kyselylomakkeen. Kyselylomakkeen kysymyksistä kolme ensimmäistä oli helposti ymmärrettäviä, koska niissä kysyttiin Honkkarilla kävijöille tutuista asioista. Kävijöiden vastaukset vastasivat kysymyksiin, joten siitä päättelemme, että kysymykset oli ymmärretty oikein. Viimeinen kysymys koski kävijöille vierasta asiaa, joka näkyi heidän vastauksistaan ja ne eivät vastanneet tutkimustehtäviimme.

Pätevyysongelmia voi syntyä siitä, että tutkimusaineisto ei anna vastausta tutkimuskysymykseen, että aineisto keräämisessä on puutteita ja tutkimusaineisto ei ole edustava (Nieminen 1997, 215). Opinnäytetyön tutkimusaineisto antoi vastaukset tutkimustehtäviin, joten sen vuoksi pätevyysongelmaa ei ollut. Aineiston olisi voinut kerätä myös toisella menetelmällä kyselyn lisäksi, jotta aineisto olisi ollut monipuolisempi ja sitä kautta pätevämpi. Aineisto oli kuitenkin riittävä vastaamaan tutkimustehtäviin. Pätevyyttä lisää monipuolinen aineiston keruu (Krause & Kiikkala 1996, 72). Opinnäytetyön pätevyyttä heikensi se, että emme käyttäneet monipuolista aineiston keruuta. Keräsimme aineiston ainoastaan kyselylomakkeen avulla.

8.4 Eettisyyden pohdintaa

Etiikka on osa arkista elämää. Se on sitä, kun ihminen pohtii suhtautumistaan omiin ja toisten tekemisiin, siihen mitä voi sallia, mitä ei ja miksi. Eettinen ajattelu on kykyä pohtia arvojen kautta sitä, mikä on oikein ja mikä väärin. (Kuula 2006, 21.) Tutkimuseettiset kysymykset voidaan jakaa kahteen ryhmään: tiedonhankintaa ja tutkittavien suojaa koskeviin normeihin ja tutkijan vastuuta tulosten soveltamisesta koskeviin normeihin. Eettiset kysymykset koskevat tutkimuksen ongelmanasettelua, tutkijan ja tutkimusorganisaation suhdetta, tutkijan ja tutkittavien suhdetta sekä aineiston keruuta ja tulosten julkistamiseen liittyviä kysymyksiä. (Vehviläinen-Julkunen 1997, 26, 27.)

Eettisyyteen kuuluu, että saa kohteena olevien henkilöiden suostumuksen, taataan luottamuksellisuus ja harkitaan mahdollisia tutkimuksesta aiheutuvia seurauksia kohdehenkilöille

(Hirsjärvi & Hurme 2000, 20). Vapaaehtoisuus on ehdotonta. Tutkittavilla tulee olla aito mahdollisuus valita osallistumisen ja osallistumattomuuden välillä. Vapaaehtoisuus päättää osallistumisestaan on voimassa koko tutkimuksen ajan. Jokainen tutkittava voi perua koska tahansa osallistumisensa selittäen tai selittämättä keskeyttämisen syyt. Myös tutkijalla on oikeus tilanteen niin vaatiessa keskeyttää jonkun tutkittavan osallistuminen tutkimukseen. (Kuula 2006, 86.) Jokainen tutkimukseemme osallistuja oli mukana vapaaehtoisesti. Kysyimme kaikilta tutkimukseen osallistujilta suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Kerroimme heille suullisesti ja saatekirjeen avulla kirjallisesti tietoa opinnäytetyöstämme, jotta he tiesivät mihin antamia tietoa käytetään. Kerroimme osallistujille, että käsittelemme vastaukset luottamuksellisesti eikä kenenkään henkilöllisyys paljastu tutkimuksen missään vaiheessa.

Tutkimus ei saa vahingoittaa fyysisesti, psyykkisesti eikä sosiaalisesti tutkittavaa. Tutkimuksesta saatavan hyödyn on oltava suurempi kuin haitan. (Vehviläinen-Julkunen 1997, 27.) Sosiaaliset ja taloudelliset vahingot ovat mahdollisia, mikäli tutkittavilta saatuja tietoja luovutetaan tai ne joutuvat väärin käsiin. Tutkija välttää aiheuttamasta tämäntapaista vahinkoa tutkittaville huolehtimalla asianmukaisesti luottamuksellisten tietojen tietosuojasta. (Kuula 2006, 62.) Tutkittaville ei aiheutunut minkäänlaisia haitallisia seurauksia. Säilytimme huolellisesti tutkittavien täyttämät kyselylomakkeet, jotta ne eivät joutuisi ulkopuolisten käsiin ja tietosuoja säilyisi.

Tutkittavien tietosuoja tulee taata (Vehviläinen-Julkunen 1997, 31). Tietosuojalla tarkoitetaan ihmisen yksityisyyden kunnioittamista ja sen suojelemista. Tutkimuksessa yksityisyyden kunnioittaminen tarkoittaa ensinnäkin sitä, että ihmisillä itsellään tulee olla oikeus määrittää se, mitä tietojaan he tutkimuskäyttöön antavat. Toiseksi se tarkoittaa sitä, että tutkimustekstejä ei saa kirjoittaa niin, että yksittäiset tutkittavat olisivat niistä tunnistettavissa. (Kuula 2006, 64.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineisto voidaan kerätä pieneltä tutkimusjoukolta, jolloin riski tunnistaa tutkittavat henkilöt kasvaa. On tärkeää varmistaa, että tutkittavia koskevia tietoja ei voida käyttää heidän vahingokseen ja nimettömyys säilyy. Tutkimuksessa on usein suoria lainauksia aineistosta ja tarkkoja analyyskejä, minkä vuoksi nimettömyyden säilyttäminen vaatii erityistä huomioimista. (Vehviläinen-Julkunen 1997, 31.) Suojasimme tutkittavien henkilöllisyyden siten, että emme maininneet heidän nimiään, ikiään ja sitä oliko kyseessä äiti, isä, perhepäivähoitaja vai isovanhempi. Kyselylomakkeen täytti vain yksi isä, yksi isovanhempi ja kaksi perhepäivähoitajaa ja tämän vuoksi emme voineet erotella tutkimustuloksissa heidän vastauksiaan, jotta henkilöllisyys ei paljastuisi. Tutkimustuloksissa on suoria lainauksia

kyselylomakkeista. Suorat lainaukset valitsimme tarkasti ja poistimme niistä tunnistettavuuteen liittyvät tekijät.

Tutkimus antaa harvoin vastauksen kaikkiin esitettyihin tutkimuskysymyksiin, vaan esiin nousee lisäkysymyksiä ja jatkotutkimusaiheita. Tutkija tekee ehdotuksia jatkotutkimuksiksi, jos tutkimuksen aikana on noussut esiin uusia kysymyksiä. Tutkija voi pitää tarpeellisena tutkimuksensa toistamista suuremmalla aineistolla tai toisessa tutkimusjoukossa. (Krause & Kiikkala 1996, 129.)

Jatkotutkimuksena voisi tutkia, onko opinnäytetyöstämme esiin nousseita kehitysideoita toteutettu Honkkarilla ja mitä mieltä kävijät ovat siitä. Lisäksi voisi selvittää syvällisemmin, millaista vertaistukea kävijät saavat toisilta kävijöiltä ja vapaaehtoistoimijoilta ja millaista apua siitä on heidän elämään. Selvittää voisi myös, millainen merkitys Honkkarilla muodostuneella sosiaalisella verkostolla on kävijöille.

LÄHTEET

- Antikainen, R. & Kortelainen, S. 1998. Perhekahvilassa käyvän kotiäidin voimavarat, jakaminen ja arvostus. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö.
- Grönfors, M. 1985. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.
- Heikkinen, J. 2004. Perhekahvilaopas. Helsinki: Makeprint Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme H. 2000. Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2002. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.
- Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen - Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Häggman-Laitila, A., Euramaa, K-I., Hotari, A-M., Kaakinen, J. & Hietikko, M. 2001. Lapsiperheiden varhainen tuki, tuen vaikuttavuus ja kustannushyöty - Lapsiperhe -projektin loppuraportti. Helsinki: Käpylä Print Oy.
- Hännikäinen, M. & Rasku-Puttonen, H. 2006. Johdanto: Päiväkoti ja koulu vuorovaikutuksellisen yhteisönä. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Janhonen, S. & Nikkonen, M. 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WSOY.
- Krause, K. & Kiikkala, I. 1996. Hoitotieteellisen tutkimuksen peruskysymyksiä. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka - Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki. Edita Prima Oy.

Lappalainen, S., henkilökohtainen tiedonanto. 27.9.2007.

Leinonen, T. 2005. Perhekahvilasta Näppiin - Kainuulaisten terveydenhoitajien käsityksiä nuorten äitien perhekahvilatoiminnan tarpeellisuudesta. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveystieteiden osasto. Opinnäytetyö.

Leppänen- Blomqvist, K. 1991. Aika on lapsen - Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kajaanin osasto 1921- 1991. Oulu: Oulun Kirjateollisuus.

Malin, M-L. 2000. Verkostot ja vertaiset. Helsinki: Helsingin Painoteollisuus Oy.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri. 2008. Toimintasuunnitelma.

Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Mäkelä, K. (toim.). 1998. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nieminen, H. 1997. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K.(toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY.

Nikkonen, M. 1997. Etnografinen malli. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K.(toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY.

Nikkonen, M. & Janhonen, S. & Juntunen, A. 2003. Hoitokulttuurin tutkimuksesta: etnografia hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Teoksessa Janhonen & Nikkonen.(toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WSOY.

Nylund, M. & Yeung, A. B. 2005. Vapaaehtoistoiminta - anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy.

Pasma, E. & Rytönen, P. 1996. Vapaaehtoistyö julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa työntekijöiden arvioimana. Kuopion yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu- tutkielma.

- Pelkonen, M. 1994. Lapsiperheiden voimavarat ja niiden vahvistaminen hoitotyön keinoin. Kuopion yliopisto. E. Yhteiskuntatieteet 18. Hoitotieteen laitos. Akateeminen väitöskirja.
- Pyörälä, L. 1995. Kvalitatiivisen tutkimuksen metodologiaa. Teoksessa Leskinen, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen risteysasemalla. Helsinki: Ykköspaino Oy.
- Rönöberg, L. 1998. Hyvinvointi ja kolmas sektori. Teoksessa Kinnunen, P. & Laitinen R. (toim.) Näkymätön kolmas sektori. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen E. & Saari S. 1995. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma: West Point Oy.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteellisen tutkimuksen etiikka. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen- Julkunen.(toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY.
- Viljamaa, M-L. 2003. Neuvola tänään ja huomenna - Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylä: University Printing House, ja ER-Paino Ky.

Internet lähteet:

<http://www.mll.fi/mll/historia/mannerheim/> Historia. Verkkodokumentti. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 15.10.2008.

<http://www.mll.fi/perheille/perhekahvilat/> Perhekahvilat. Verkkodokumentti. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 15.10.2008.

http://www.kainuu.fi/index.php?mid=4_387_510&la=fi Perhekeskukset Kainuuseen - hanke. 2007. Verkkodokumentti. Kainuun maakunnan sivusto. Viitattu 13.11.2008.

<http://www.mll.fi/perheille/vertaisryhmat/> Vertaisryhmät. Verkkodokumentti. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 15.10.2008.

LIITEIDEN LUETTELO

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Aineiston sisällön analyysi

SAATEKIRJE

HYVÄ HONKKARILLA KÄVIJÄ

Olemme Kajaanin ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoita. Suuntaudumme terveydenhoitotyöhön ja valmistumme terveydenhoitajiksi keväällä 2009. Teemme opinnäytetyön Mannerheimin lastensuojeluliiton Honkkari - perhekahvilalle.

Opinnäytetyömme tarkoitus on selvittää Honkkarilla kävijöiden mielipiteitä, odotuksia ja kehitysideoita perhekahvilan toiminnasta. Lisäksi tarkoituksena on selvittää millaista tukea Honkkarilla kävijät saavat toisilta kävijöiltä ja työntekijöiltä.

Opinnäytetyön tavoitteena on antaa palautetta Honkkarin työntekijöille perhekahvilan toiminnasta ja merkityksestä siellä kävijöille. Tavoitteena on myös antaa työntekijöille kehitysideoita, kuinka kehittää perhekahvilan toimintaa.

Pyydämme Sinua osallistumaan tutkimukseemme vastaamalla kyselylomakkeen kysymyksiin. Mikäli et ehdi täyttää kyselylomaketta Honkkarilla, voit palauttaa vastaukset oheisessa kirjekuoressa 14.2.08 mennessä. Kaikki vastaukset käsittelemme luottamuksellisesti. Kevään aikana tulemme tekemään osalle vastaajista vastauksia tarkentavan haastattelun, johon toivomme Sinun osallistuvan. Haastattelu toteutetaan pienryhmähaastatteluna Honkkarilla keväällä 2008 aikana.

Kiitos vastauksestasi!

Milla Leinonen ja Silja Pieviläinen

KYSELYLOMAKE

Vastaa kysymyksiin ympyröimällä sopivin vastausvaihtoehto tai kirjoittamalla vastaus tyhjään tilaan.

Taustaa

1. Nimi _____

2. Puhelinnumero, mikäli haluat osallistua haastatteluun _____

3. Minkä ikäinen olet? _____ vuotta

4. Lapsesi/lastesi iät _____

5. Oletko

- a) äiti
- b) isä
- c) isovanhempi
- d) perhepäivähoitaja
- e) muu, mikä? _____

6. Kuinka kauan olet käynyt Honkkarilla? _____

AINEISTON SISÄLLÖN ANALYYSI

- ◆ Juttelu toisten äitien kanssa
- ◆ Äideille juttuseuraa muista vanhemmista
- ◆ Saa keskustella toisten aikuisten kanssa
- ◆ Juttuseura on tarpeellista, kun koti- äitinä ei pääse paljon muita ihmisiä näkemään
- ◆ Vaihdetaan kuulumisia ja ajatuksia
- ◆ Voin purkaa tunteja uhmaikäisestä
- ◆ Voi kysellä ja kuunnella mieltä askarruttavista asioista
- ◆ Arkisia asioita jaetaan muiden äitien kanssa
- ◆ Vertaistukea
- ◆ Myötäelämistä niin arjen iloissa kuin suruissakin
- ◆ Keskustelulla on ennaltaehkäisevä vaikutus vanhempien arkeen

- ◆ Mukava nähdä, että toisillakin on vastaavaa elämää lasten kanssa
- ◆ Samassa elämäntilanteessa olevilla on yhteisiä jutun aiheita
- ◆ Helpottavaa kuulla, että muilla äideillä on samoja ongelmia kuin itsellä
- ◆ Saa tutustua uusiin samassa elämäntilanteessa oleviin
- ◆ Asiat muuttuvat pienemmiksi, kun kuulee, että muut painivat samanlaisilla asioilla
- ◆ Saa ymmärrystä

**Kävijöiden välinen
vuorovaikutus**

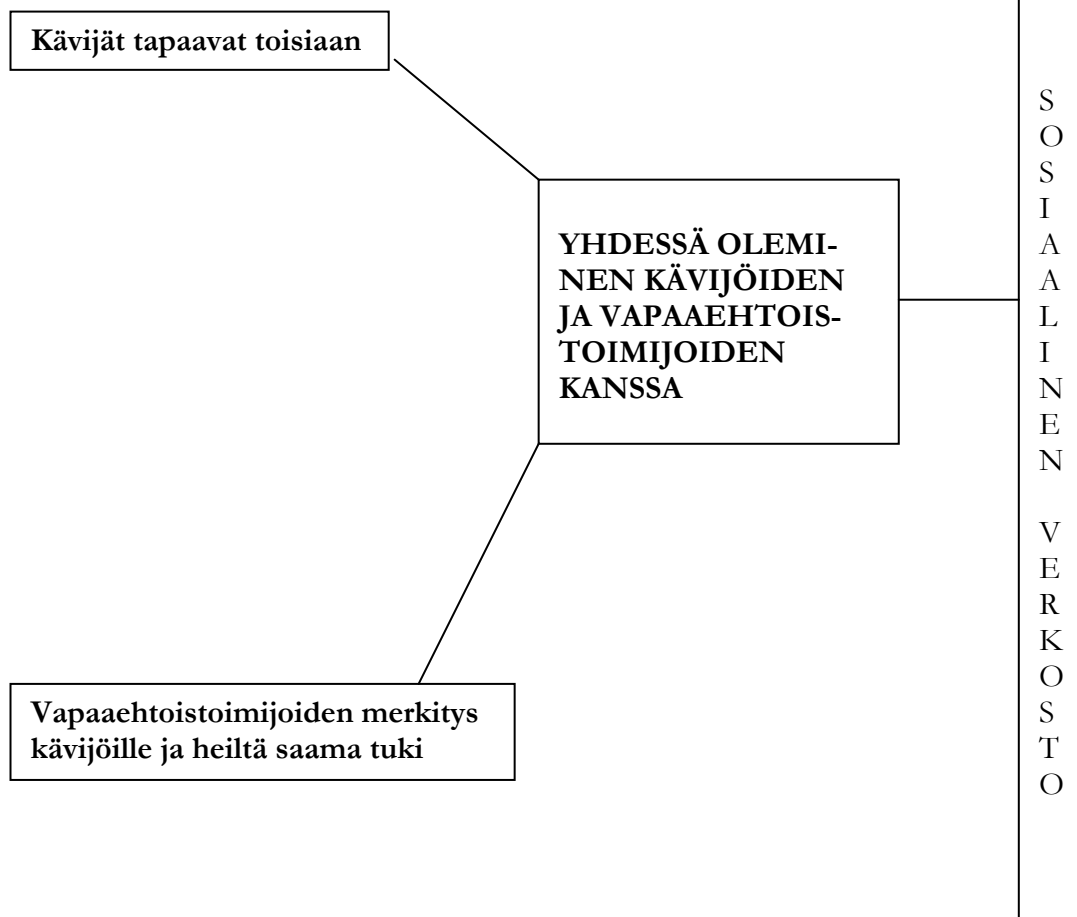
VERTAISTUKI

**Kävijöiden sama
elämäntilanne**

S
O
S
I
A
L
I
N
E
N
V
E
R
K
O
S
T
O

- ◆ Vanhemmista saa uusia tuttuja
- ◆ Saa uusia tuttavuuksia
- ◆ Saa tavata useita tuttuja kasvoja
- ◆ Kun joku vakiokävijäperhe puuttuu, niin jo kysellään ja ikävöidään
- ◆ Mukava tulla tapaamaan äitejä ja perhepäivähoitajia
- ◆ Lapset jotka eivät ole päiväkodissa tai muussa vastaavassa saavat tavata toisia lapsia
- ◆ Hieno paikka lapsille sosialisoitua
- ◆ Lapsilla mukava tavata toisia lapsia ja aikuisia
- ◆ Lapset saavat ikäistään seuraa
- ◆ Lapset saavat uusia leikkikavereita ja oppivat jakamista ja yhteisiä pelisääntöjä

- ◆ Saa tavata miellyttävää henkilökuntaa
- ◆ Mukavaa, kun ovat ystävällisiä ja kiinnostuneita kävijöistä ja lapsista
- ◆ Jaksaa kuunnella lapsijuttuja
- ◆ Henkilökunnalta saa aina kannustusta
- ◆ Ajatuksia vaihdetaan myös heidän kanssa
- ◆ Juttuseuraa paikan työntekijöistä

- ◆ Saan vinkkejä arkeen
- ◆ Aina jotain pientä tarttuu mukaan matkan varrelta
- ◆ Saan vinkkejä jokapäiväisiin asioihin
- ◆ Sain paljon arkitukea kun lapset olivat pieniä
- ◆ Saan tietoa itseä kiinnostavista asioista eri luentojen kautta
- ◆ Saan vinkkejä lasten tapahtumista ja liikuntakerhoista
- ◆ Teemojen myötä kuulee uudistuksista, lakimuutoksista, ajankohtaisista asioista

- ◆ Iloa arkeen
- ◆ Iloisia ajatuksia
- ◆ Mielenpiristystä arjen keskellä
- ◆ Pirstys päivään
- ◆ Tosi mukavaa ja ihanaa käydä aina
- ◆ Honkkarilla käynnistä saa uutta puhtia ja kannustusta
- ◆ Lapset innolla tulossa Honkkarille
- ◆ Odotettu päivä koko perheelle
- ◆ Lapset odottavat kerhopäiviä

- ◆ Kiva kun on paikka missä käydä
- ◆ Nuorille äideille hyvä kohtaamispaikka
- ◆ Hieno paikka äideille nähdä toisiaan arjen keskellä
- ◆ Kiva paikka
- ◆ Aina iloinen tunnelma
- ◆ Mukava paikka
- ◆ Helppo tulla
- ◆ Vapaa paikka kohdata
- ◆ Lapsilla on tilaa leikkiä
- ◆ Tilaa yleensä riittävästi leikkiä

Kävijät saavat tietoa eri asioista

Tuntemukset Honkkarilla käynnistä

Honkkari paikkana

H
O
N
K
K
A
R
I
N

M
E
R
K
I
T
Y
S

K
Ä
V
I
J
Ö
I
L
L
E

- ◆ Hyvä, että toimintaa järjestetään
- ◆ Monipuolista toimintaa ja ohjelmaa
- ◆ Toiminta aktiivista
- ◆ Hyvä, että Honkkarilla tarjotaan ohjelmaa niin lapsille kuin aikuisillekin
- ◆ Toiminta hieman vapaata, ei paikallaan istumista
- ◆ Olemme toimintaan tyytyväisiä
- ◆ Toiminnalle on tarvetta ja kysyntää
- ◆ Jokainen kerhopäivä on erilainen
- ◆ Ohjatut tuokiot parhaita

- ◆ Lapset oppivat leikkimään porukassa
- ◆ Lapsille hyvä touhuta toisten lasten kanssa
- ◆ Lapset saavat leikkiä suht vapaasti
- ◆ Lapset saavat purkaa energiaa
- ◆ Lapset saavat leikkiä toisten lasten kanssa

- ◆ Teemapäivät mukavia
- ◆ Eri henkilöiden vierailut mukavia
- ◆ Ihan kivoja teemoja käsitelty

Yleiset mielipiteet toiminnasta

Lasten vapaa toiminta

Asiantuntijoiden luennot

M
I
E
L
L
I
P
I
T
E
E
T

H
O
N
K
K
A
R
I
N

T
O
I
M
I
N
N
A
S
T
A

- ◆ Ohjattua leikkiä ja laulua enemmän
- ◆ Loruleikkejä ja riimittelyä
- ◆ Enemmän ohjattuja liikuntaleikkejä
- ◆ Enemmän ohjattuja tuokioita lapsille ja aikuisille
- ◆ Iltatoimintaa, jumppaa, tai jotakin viriketoimintaa
- ◆ Lopussa rentoutusta
- ◆ Yhteistyö OKL:n kanssa, jotta saataisiin satu- tai muiden tuokioiden pitäjiä (askartelu, musiikki, liikunta)
- ◆ Luentojen ajaksi lapsille voisi järjestää ohjelmaa ja hoitajia, jotta aikuiset voisivat kuunnella ja keskittyä luentoon
- ◆ Kouluikäisille jotain toimintaa
- ◆ Isommille lapsille askartelua hieman useammin
- ◆ Isovanhemmille voisi suunnitella ja järjestää yhteisiä tapaamisia
- ◆ Askartelutuokio silloin tällöin voisi olla paikallaan

- ◆ Perussäännöt sovittais jo kotona miten käyttäydytään Honkkarilla
- ◆ Jokainen äiti ja isä huolehtii omien lastensa perään
- ◆ Isot ja pienet lapset ovat samassa tilassa, saa pelätä milloin isommat juoksevat pienten päälle
- ◆ Juoksukielto voisi olla paikallaan, mutta liekö mahdollon toteuttaa
- ◆ On oltava valppaana, ettei tulisi vahinkoja

- ◆ Leluja voisi päivittää
- ◆ Pehmolelut voisi pestä tai vaihtaa
- ◆ Musiikkia saliin, jotta voisi saada tanssimaan juoksun sijaan
- ◆ Musiikkia kuulumaan

Honkkarin järjestämä toiminta

Käyttäytymisohjeet

Yleinen viihtyvyys

K
E
H
I
T
Y
S
I
D
E
A
T